

Tabella 2 a

Costituzioni (a testo pieno) presenti nel Codice Teodosiano, come a noi pervenuto (ed. Mommsen), divise dai compilatori giustiniani in due o più costituzioni

<p>CTh. 1.6.7 De officio praefecti urbis IMPPP. VALENS, GRATIANUS ET VALENTINIANUS AAA. AD RUFINUM P.P. Suis partibus annonae praefectura moderatur, sed ita, ut ex veterum more praefecto urbis per publicum incedente honoris eius et loci gratia expansio panis habeatur. Eatenus tamen praefecturam annonae cedere volumus dignitatis fastigio, ut curandi partibus non cedat. Neque tamen apparitoribus urbanae praefecturae annonarium officium inseratur, sed apparitorum aemulatione secreta ministerio suo annonae praefectura fungatur, non ut potentiae subiecta, sed ut negotii sui diligens tantumque se a contemptu vindicans, quantum non pergat in contumeliam superioris. Praefectura autem urbis cunctis, quae intra urbem sunt, antecellat potestatibus, tantum ex omnibus parte delibans, quantum sine iniuria ac detrimento alieni honoris usurpet. DAT. III ID. IUL. VALENTE V ET VALENTINIANO AA. CONSUL. A. 367</p>	
<p>C. 1.28.3 De officio praefecti urbis IMPPP. VALENS GRATIANUS ET VALENTINIANUS AAA. AD RUFINUM PU. Praefectura urbis cunctis quae intra urbem sunt antecellat potestatibus, tantum ex omnium parte delibans, quantum sine iniuria ac detrimento alieni honoris usurpet. D. III ID. IUL. VALENTE A. V ET VALENTINIANO IUN. CONSS.</p>	<p>C.12.58.1 De apparitoribus praefecti annonae IMPPP. VALENS GRATIANUS ET VALENTINIANUS AAA. RUFINO PU. Apparitores urbanae praefecturae annonario officio se non inserant, sed apparitorum aemulatione secreta ministerio suo annonae praefectura fungatur. D. III ID. IUL. VALENTE A. V ET VALENTINIANO IUNIORE CONSS.</p>

<p>CTh. 2.1.8 De iuris dictione et ubi quis conveniri debeat IMPP. ARCADIUS ET HONORIUS AA. PASIFILO SUO SALUTEM Causas plurimi instituentes de fugaci servo aut manifesto furto aut non manifesto, direpti etiam animalis servive vel rei mobilis ac moventis vel vi bonorum raptorum, parvulae etiam terrae finium et parvulae casae, sub specie criminis tuum pulsant iudicium. 1. Momentariae etiam possessionis interdictum, quod non semper ad vim publicam pertinet vel privatam, quod mox audiri interdum etiam sine inscriptione, mereatur, abacti etiam animalis causa proponitur. 2. Cum igitur de his rebus parvis ac minimis tuae sit iniuria potestatis iudicare, decretum est eas tantum causas criminales a sinceritate tua audiri, quas dignus et meritis horror inscriptionis impleverit, quae magnitudinem videlicet criminis tempusque designant, ut alterutram partem digna legum tenere possit auctoritas. 3. Quod statutum si fuerit forte contemptum, hi qui ex officio ingrediuntur secretarium quinque librarum auri condemnatione ferientur. DAT. VIII K. IANUAR. MEDIOLANO OLYBRIO ET PROBINO CONSS. a. 395</p>		
<p>C. 8.4.8 Unde vi IMPP. ARCADIUS ET HONORIUS AA. PASIPHILLO Momentariae possessionis interdictum, quod non semper ad vim publicam pertinet vel privatam, mox audiri, interdum etiam sine inscriptione, meretur. D. VIII K. IAN. MEDIOLANI OLYBRIO ET PROBINO CONSS.</p>	<p>9.2.16 De accusationibus et inscriptionibus IMPP. ARCADIUS ET HONORIUS AA. PASIPHILLO In causis criminalibus dignum est, ut inscriptiones proponantur, quae magnitudinem videlicet criminis tempusque designant, ut alterutram partem digna legum tenere possit auctoritas. 1. Quod statutum si fuerit forte contemptum, hi qui ex officio ingrediuntur secretarium quinque librarum auri condemnatione ferientur. D. VIII K. IAN. MEDIOLANI OLYBRIO ET PROBINO CONSS.</p>	<p>9.37.1 De abigeis IMPP. ARCADIUS ET HONORIUS AA. PASIPHILLO Abacti animalis accusatio non solum cum inscriptionibus, sed etiam sine ea observatione proponitur. D. VIII K. IAN. MEDIOLANI OLYBRIO ET PROBINO CONSS.</p>

<p>CTh. 2.2.1 Ne in sua causa quis iudicet IMPPP. VALENS, GRATIANUS ET VALENTINIANUS AAA. AD GRACCHUM P.U. Promiscua generalitate decernimus neminem sibi esse iudicem debere. Cum enim omnibus in re propria dicendi testimonii facultatem iura submoverint, iniquum ammodum est licentiam tribuere sententiae. LECTA K. DECEMB. VALENTE V ET VALENTINIANO AA. CONSS.</p>	
<p>C. 3.5.1 Ne quis in sua causa iudicet vel sibi ius dicat IMPPP. VALENS GRATIANUS ET VALENTINIANUS AAA. AD GRACCHUM PU. Generali lege decernimus neminem sibi esse iudicem vel ius sibi dicere debere. In re enim propria iniquum admodum est alicui licentiam tribuere sententiae. ECTA K. DEC. VALENTE V ET VALENTINIANO AA. CONSS.</p>	<p>C. 4.20.10 De testibus IMPPP. VALENS GRATIANUS ET VALENTINIANUS AAA. AD GRACCHUM PU. Omnibus in re propria dicendi testimonia facultatem iura submoverunt. LECTA K. DEC. VALENTE V ET VALENTINIANO AA. CONSS.</p>

<p>CTh. 2.26.1 De finium regundorum IMP. CONSTANTINUS A. AD TERTULLIANUM VIRUM PERFECTISSIMUM COMITEM DIOECESEOS ASIANAE. Si quis super invasis sui iuris locis prior detulerit querimoniam, quae finali cohaeret cum proprietate controversiae, prius super possessione quaestio finiatur et tunc agrimensor ire praecipitur ad loca, ut patefacta veritate huiusmodi litigium terminetur. Quod si altera pars locorum adeptam dominium subterfugiendo moras attulerit, ne possit controversia definiri locorum ordine, electus agrimensor dirigatur ad loca, ut, si fidelis inspectio tenentis locum esse probaverit, petitor victus abscedat; at si controversia eius claruerit, qui primo iudiciis detulerit causam, ut invasor ille poena teneatur edicti, si tamen vi ea loca eundem invasisse constiterit. Nam si per errorem aut incuriam domini loca ab aliis possessa sunt, ipsis solis cedere debent. DAT. VIII K. MART. BESSI GALLICANO ET SYMMACHO CONSS. a. 330</p>	
<p>C. 3.39.3 Finium regundorum IMP. CONSTANTINUS A. AD TERTULLIANUM Si quis super iuris sui locis prior de finibus detulerit querimoniam, quae proprietatis controversiae cohaeret, prius super possessione quaestio finiatur et tunc agrimensor ire praecipitur ad loca, ut patefacta veritate huiusmodi litigium terminetur. 1. Quod si altera pars, ne huiusmodi quaestio terminetur, se subtraxerit, nihilo minus agrimensor in ipsis locis iussione rectoris provinciae una cum observante parte hoc ipsum faciens perveniet. D. VIII K. MART. BESSI GALLICANO ET SYMMACHO CONSS.</p>	<p>C. 8.4. 5 Unde vi IMP. CONSTANTINUS A. AD TERTULLIANUM Invasor locorum poena teneatur legitima, si tamen vi loca eundem invasisse constiterit. Nam si per errorem aut incuriam domini loca ab aliis possessa sunt, sine poena possessio restitui debet. D. VI K. MART. GALLICANO ET SYMMACHO CONSS.</p>

<p>CTh. 2.30.2 De pigneribus IMPP. HONORIUS ET THEODOSIUS AA. IOHANNI P.P. POST ALIA: Nexum non faciat praediorum nisi persona, quae iure potuit obligari. Per servum autem procuratoremve colonumve vel actorem seu conductorem praeiudicium possessioni invito vel inscio domino inponi non posse et iuris et legum auctoritatibus decantatur. ET CETERA. DAT. ID. IUL. RAVENNA HONORIO XIII ET THEODOSIO X AA. CONSS.</p>	
<p>C. 8.15.8 Si aliena res pignori data sit IMPP. HONORIUS ET THEODOSIUS AA. IOHANNI PP. Nexum non facit praediorum nisi persona, quae iure potuit obligare. Per servum aut procuratorem colonum vel actorem seu conductorem praeiudicium possessioni invito vel inscio domino imponi non posse et iure et legum auctoritatibus decantatur. D. ID. IUL. RAVENNAE HONORIO XIII ET THEODOSIO X AA. CONSS.</p>	<p>C. 11.48.17 De agricolis censitis vel colonis IDEM <IMPP. HONORIUS ET THEODOSIUS> AA. IOHANNI PP. Per colonum praeiudicium possessioni invito vel inscio domino imponi non posse et iure et legum auctoritatibus decantatur. D. ID. IUL. RAVENNAE HONORIO XIII ET THEODOSIO X AA. CONSS.</p>

Annotazioni

La prima costituzione mantiene l'intero testo invariato, la seconda ripete con una piccola, ma significativa, variante l'ultima frase

<p>CTh. 3.13.3 De dotibus IMPP. HONORIUS ET THEODOSIUS AA. MARINIANO P.P. POST ALIA: Si constante matrimonio maritus fatali fuerit sorte consumptus, dos, quae data dicitur vel promissa ex eius uxoris facultatibus, ad feminam revertatur nihilque sibi ex hoc defuncti heres audeat vindicare, quod ad mulierem recurrere fecit obitus maritalis. 1. Et si fortasse constante matrimonio a marito uxori dos refusa est, quod legibus stare non potest, quia donationis instar perspicitur obtinere, eadem uxore defuncta marito ab eius heredibus cum fructibus ex die refusae dotis restituatur, ita ut proprietas eiusdem a liberis ex eadem susceptis alienari a marito non possit. ET CETERA. DAT. III NON. NOVEMB. RAVENNA HONORIO XIII ET THEODOSIO X AA. CONSS. a. 422</p>	
<p>C. 5.18.11 Soluta matrimonio dos quemadmodum petatur IMPP. HONORIUS ET THEODOSIUS AA. MARINIANO PP Si constante matrimonio maritus fatali fuerit sorte consumptus, dos, quae data dicitur vel promissa ex eius uxoris facultatibus, ad eam revertatur, nihilque sibi ex hoc defuncti heres audeat vindicare, quod ad mulierem recurrere fecit obitus maritalis. D. III NON. NOV. RAVENNAE HONORIO XIII ET THEODOSIO X AA. CONSS.</p>	<p>C. 5.19.1 Si dos constante matrimonio soluta fuerit IMPP. HONORIUS ET THEODOSIUS AA. MARINIANO PP. Si constante matrimonio a marito uxori dos sine causa legitima refusa est, quod legibus stare non potest, quia donationis instar perspicitur obtinere, eadem uxore defuncta ab eius heredibus cum fructibus ex die refusae dotis marito restituatur, ita ut proprietas eiusdem liberis ex eadem susceptis alienari contra leges a marito non possit. D. III NON. NOV. RAVENNAE HONORIO XIII ET THEODOSIO X AA. CONSS.</p>

Annotazioni

Il tesoro è mantenuto invariato, ma diviso in due,

nb. Il titolo C.5.19 è composto da questa sola costituzione

CTh. 3.30.3 De administratione et periculo tutorum et curatorum

IDEM < IMP. CONSTANTINUS > A. AD POPULUM

Lex, quae tutores curatoresque necessitate adstrinxit, ut aurum argentum gemmas vestes ceteraque mobilia pretiosa, urbana etiam mancipia, domos balnea horrea atque omnia intra civitates venderent omniaque ad nummos redigerent praeter praedia et mancipia rustica, multum minorum utilitati adversa est. 1. Praecipimus itaque, ut haec omnia nulli tutorum curatorumve liceat vendere, nisi hac forte necessitate et lege, qua rusticum praedium atque mancipium vendere vel pignorarum vel in dotem dare in praeteritum licebat, scilicet per inquisitionem iudicis, probationem causae, interpositionem decreti, ut fraudi locus non sit. 2. Ante omnia igitur urbana mancipia, quia totius suppellectilis notitiam gerunt, semper in hereditate et in domo retineant; nam boni servi fraudem fieri prohibebunt, mali, si res exegerit, sub quaestione positi poterunt prodere veritatem. Atque ita omnia observabunt, ut nec inventaria minuere nec mutare vel subtrahere aliquid tutor valeat: quod in veste margaritis gemmis et in vasculis ceteraque suppellectili necessarium est. Et tolerabilius est, si ita contigerit, servos mori suis dominis quam servire extraneis: quorum fuga potius tutori adscribitur, sive negligentia dissolutam patiatum esse disciplinam sive duritia vel inedia atque verberibus eos adficiat. Nec enim dominos execrantur, sed magis diligunt, ita ut haec lex per hoc quoque melior antiqua sit : tunc enim remota servorum custodia etiam vita minorum saepius probebatur. 3. Nec vero domum vendere liceat, in qua deficit pater, minor crevit, in qua maiorum imagines aut videre fixas aut revulsas non videre satis est lugubre. Ergo et domus et cetera omnia immobilia in patrimonio minorum permaneant nullumque aedificii genus, quod integrum hereditas dabit, conlapsum tutoris fraude deperat. Sed et si parens vel cuiuscumque heres est minor reliquerit deformatum aedificium, tutor testificatione operis ipsius et multorum fide id reficere coegetur: ita enim annui reditus plus minoribus conferent quam per fraudes pretia deminuta. 4. Servi etiam, qui aliqua sunt arte praediti, operas suas commodo minoris inferent, et reliqui, qui in usum minoris domini esse non poterunt quibusque ars nulla est, partim labore suo, partim alimoniarum taxatione pascantur. 5. Lex enim non solum contra tutores, sed etiam contra feminas immoderatas atque intemperantes prospexit minoribus, quae plerumque novis maritis non solum res filiorum, sed etiam vitam addicunt. Huic accedit, quod ipsius pecuniae, in qua robur omne patrimoniorum veteres posuerunt, fenerandi usus vix diuturnus, vix continuus et stabilis est: quo facto saepe intercidente pecunia ad nihilum minorum patrimonium deducuntur. 6. Iam ergo venditio tutoris nulla sit sine interpositione decreti : exceptis his dumtaxat vestibus, quae detritae usu aut corruptae servando servari non poterint. vel curatore sollicito, ut easdem inspiciat frequenti recognitione incolumes. 7. Animalia quoque supervacua minorum veneant, non vetamus.

DAT. ID. MART. SIRMIO CONSTANTINO A. VII ET CONSTANTIO C. CONSS. a. 326 Seeck 329

C. 5.37.22 De administratione tutorum et curatorum et de pecunia pupillari feneranda vel dependenda

IDEM <IMP. CONSTANTINUS> A. AD POPULUM

Lex, quae tutores curatoresque necessitate adstrinxit, ut aurum argentum gemmas vestes ceteraque mobilia pretiosa, urbana etiam mancipia, domos balnea horrea atque omnia intra civitates venderent omniaque ad nummos redigerent praeter praedia et mancipia rustica, multum minorum utilitati adversa est. 1. Praecipimus itaque, ut haec omnia nulli tutorum curatorumve liceat vendere, nisi hac forte necessitate et lege, qua rusticum praedium atque mancipium vendere vel pignorarum vel in dotem dare in praeteritum licebat, scilicet per inquisitionem iudicis, probationem causae, interpositionem decreti, ut fraudi locus non sit. 2. Ante omnia igitur urbana mancipia, quia totius suppellectilis notitiam gerunt, semper in hereditate et in domo retineant: nam boni servi fraudem fieri prohibebunt, mali, si res exegerit, sub, quaestione positi poterunt prodere veritatem. 2a. Atque ita omnia observabunt, ut nec inventaria minuere nec mutare vel subtrahere aliquid tutor valeat: quod in veste margaritis gemmis et in vasculis ceteraque suppellectili necessarium est. 2b. Et tolerabilius est, si ita contigerit, servos mori suis dominis, quam servire extraneis. Quorum fuga potius tutori adscribitur, sive negligentia dissolutam patiatum esse disciplinam, sive duritia vel inedia atque verberibus eos adficiat. 2c. Nec enim dominos execrantur, sed magis diligunt, ita ut haec lex per hoc quoque melior antiqua sit: tunc enim remota servorum custodia etiam vita

C. 5.72.4 Quando decreto opus non est

IMP. CONSTANTINUS A. AD POPULUM

Et sine interpositione decreti tutores vel curatores quarumcumque personarum vestes detritas et supervacua animalia vendere permittimus.

D. ID. MART. SIRMIO CONSTANTINO A. VII ET CONSTANTIO C. CONSS.

minorum saepius prodebatur. 3. Nec vero domum vendere liceat, in qua defecit pater, minor crevit, in qua maiorum imagines aut videre fixas aut revulsas non videre satis est lugubre. Ergo et domus et cetera omnia immobilia in patrimonio minorum permaneant, nullumque aedificii genus, quod integrum hereditas dabit, collapsum tutoris fraude depereat. 3a. Sed et si parens vel cuiuscumque heres est minor reliquerit deformatum aedificium, tutor testificatione operis ipsius et multorum fide id reficere cogetur : ita enim annui reditus plus minoribus conferent quam per fraudes pretia deminuta. 4. Servi etiam, qui aliqua sunt arte praediti, operas suas commodo minoris inferent et reliqui, qui in usum minoris domini esse non poterunt quibusque ars nulla est, partim labore suo partim alimoniarum taxatione pascantur. 5. Lex enim non solum contra tutores, sed etiam contra feminas immoderatas atque intemperantes prospexit minoribus, quae plerumque novis maritis non solum res filiorum, sed etiam vitam addicunt. 5a. Huic accedit, quod ipsius pecuniae, in qua robor omne patrimoniorum veteres posuerunt, fenerandi usus vix diuturnus, vix continuus et stabilis est: quo facto saepe intercidente pecunia ad nihilum minorum patrimonia deducuntur. 6. Iam ergo venditio tutoris nulla sit sine interpositione decreti, exceptis his dumtaxat vestibis, quae detritae usu aut corruptae servando servari non potuerint. 7. Animalia quoque supervacua minorum quin veneant, non vetamus.

D. ID. MART. SIRMI CONSTANTINO A. VII ET CONSTANTIO C. CONSS.

<p>CTh. 3.32.2 De praediis minorum sine decreto non alienandis Etsi minores vel ex patris nomine vel ex suo, debitis dumtaxat fiscalibus ingruentibus, vel ex privatis contractibus repperientur obnoxii, decreti interpositio a Constantiano praetore celebranda est, probatis examussim causis, ut patefacta rerum fide firma venditio perseveret. Haec cum ita sint, etiam suspecti tutores sub eius debent examine postulari, contraria quoque actione tribuenda; scilicet ut tunc demum ad experientiam tuam servatis legibus recurratur, si apud utrumque praetorem, dum quaestio ventilatur, ab aliqua parte auxilium provocationis fuerit obiectum, ut provocationis merita sublimis disceptator expendas. data Seeck a.326</p>	
<p>C. 5.71.18 De praediis vel aliis rebus minorum sine decreto non alienandis vel obligandis IMP. CONSTANTINUS A. ET CONSTANTINUS C. AD SEVERUM Si minores vel ex patris nomine vel ex suo, debitis dumtaxat fiscalibus ingruentibus, vel ex privatis contractibus reperiantur obnoxii, decreti interpositio a constantiniano praetore celebranda est, probatis examussim causis, ut patefacta rerum fide firma venditio perseveret. D. XV K. IAN. SERDICAE PROBIANO ET IULIANO CONSS.</p>	<p>C. 7.62.17 De appellationibus et consultationibus IDEM <IMP. CONSTANTINUS> A. AD IULIANUM PU. Si apud utrumque praetorem, dum quaestio ventilatur, ab aliqua parte auxilium provocationis fuerit obiectum, praefecturae urbis iudicium sacrum appellator observet.</p>

CTh. 4.4.7 De testamentis et codicillis

IMP. THEODOSIUS A. ASCLEPIODOTO P.P.

Si quis agere ex testamento quolibet modo sive scripto sive sine scriptura confecto de hereditate voluerit, ad fideicommissi persecutionem adspirare cupiens minime permittatur. Tantum enim abest, ut aditum cuiquam pro suo migrandi desiderio concedamus, ut etiam illud sanciamus, ut, si testator faciens testamentum in eodem pro codicillis etiam id valere complexus sit, qui hereditatem petit ab ipsis intentionis exordiis utrum velit eligendi habeat potestatem, sciens se unius electione alterius sibi aditum praeclusisse; ita ut, sive bonorum possessionem secundum tabulas vel secundum nuncupationem ceterasque similes postularit, aut certe ex edicto divi Hadriani se mitti ad possessionem ex more petierit, statim inter ipsa huius iuris auspicia propositum suae intentionis explanet. Sic enim, si quis defuncti agnoverit voluntatem, de inofficioso agere prohibetur, et patronus, liberti muneribus electis et operis, contra tabulas bonorum possessione repellitur: sic mulier in edicto, quod de alterutro est, cum suam explanaverit optionem, ne poenitentia possit ad aliud transire, etiam satisfactione cogetur praecavere, nisi si aetatis iuvetur auxilio. 1. Illud quoque pari ratione servandum est, ut testator, qui decrevit facere testamentum, si id implere nequiverit, intestatus videatur esse defunctus, nec traducere liceat ad fideicommissi interpretationem velut ex codicillis ultimam voluntatem, nisi id ille complexus sit, ut vim etiam codicillorum scriptura debeat obtinere; illo iure electionis videlicet perdurante, ut, qui ex testamento agere voluerit, ad fideicommissum migrare non possit. 2. Si quis vero ex parentibus utriusque sexus ac liberis usque ad gradum quartum agnationis vinculis alligatus vel cognationis nexu constrictus ad tertium usque scriptus heres fuerit vel nuncupatus, in eo videlicet testamento, quod testator vicem quoque codicillorum voluit obtinere, licebit ei, si de hereditate ex testamento secundum mortui voluntatem agens fuerit forsitan superatus, vel certe ipse sponte voluerit, ad fideicommissi subsidium convolare. Non enim par eademque ratio videtur amittere debita et lucra non capere. In omni autem genere testamenti, sive in praetorio iure sive civili consistat seu codicilli conscribantur sive non scripta voluntas ultima praetendatur, id volumus observari, ut eodem die, quo coeptum quid eorum fuerit, ad perfectum sui plenitudinem sortiatur, nihilque eius in diem alterum differatur; quod quidem nullam habeat firmitatem, nisi aut septem aut quinque vel rogati aut qui fortuito venerint, possint iure testimonium perhibere, videlicet post hanc sanctionem divinis illis quiescentibus apicibus, qui trium testium numero sint contenti.

DAT. XVI KAL. MART. CONSTANTINOPOLI VICTORE V. C. CONS.

C. 6.13.2 De bonorum possessione contra tabulas liberti, quae patronis vel liberis eorum datur

IMP. THEODOSIUS A. ASCLEPIODOTO PP.

Patronus liberti muneribus electis et operis contra tabulas bonorum possessione repellitur.

D. XIII K. MART. CONSTANTINOPOLI VICTORE CONS.

C. 6.36.8 De codicillis

IMP. THEODOSIUS A. ASCLEPIODOTO PP.

Si quis agere ex testamento quolibet modo sive scripto sive sine scriptura confecto de hereditate voluerit, ad fideicommissi persecutionem adspirare cupiens, minime permittatur. 1. Tantum enim abest, ut aditum cuiquam pro suo migrandi desiderio concedamus, ut etiam illud sanciamus, ut, si testator faciens testamentum in eodem pro co-dicillis etiam id valere complexus sit, qui hereditatem petit, ab ipsis intentionis exordiis utrum velit eligendi habeat potestatem, sciens se unius electione alterius sibi aditum praeclusisse: ita ut, sive bonorum possessionem secundum tabulas aut secundum nuncupationem ceterasque similes postulaverit, aut certe mitti se ad possessionem ex more petierit, statim inter ipsa huius iuris auspicia propositum suae intentionis explanet. 1a. Illud quoque pari ratione servandum est, ut testator, qui decreverit facere testamentum, si id implere nequiverit, intestatus videatur esse defunctus nec traducere liceat ad fideicommissi interpretationem velut ex codicillis ultimam voluntatem, nisi id ille complexus sit, ut vim etiam codicillorum scriptura debeat obtinere: illo iure electionis videlicet perdurante, ut, qui ex testamento agere voluerit, ad fideicommissum migrare non possit. 2. Si quis vero ex parentibus utriusque sexus ac liberis usque ad gradum quartum agnationis vinculis adligatus vel cognationis nexu constrictus ad tertium scriptus heres fuerit vel nuncupatus, in eo videlicet testamento, quod testator vicem quoque codicillorum voluit obtinere, licebit ei, si de hereditate ex testamento secundum mortui voluntatem agens fuerit forte superatus vel certe ipse sponte voluerit, ad fideicommissi subsidium convolare. Non enim par eademque ratio videtur amittere

	<p>debita et lucra non capere. 3. In omni autem ultima voluntate excepto te-stamento quinque testes vel rogati vel qui fortuitu venerint in uno eodemque tempore debent adhiberi, sive in scriptis sive in sine scriptis voluntas conficiatur. Testibus videlicet, quando scriptura voluntas componitur, subnotationem suam accommodantibus. D. X K. MART. CONSTANTINOPOLI VICTORE VC. CONS.</p>
--	--

<p>CTh. 4.8.6 De liberali causa IDEM <IMP. CONSTANTINUS> A. AD MAXIMUM P.U. Libertati a maioribus tantum impensum est, ut patribus, quibus ius vitae in liberos necisque potestas permissa est, eripere libertatem non liceret. 1. Si quisquam minor venundatus actum maior administravit, quoniam minoris emptio scientiam non obligat, eum ad libertatem venientem emptionis actusque a maiore administrati praescriptio non tenebit: 2. nec vero ille, qui apud quempiam pro servo educatus ac maior effectus vendenti veluti domino adquevicit actuque administrato iam paene extremam relegit libertatem, quoniam neque maior effectus originem suam noverat, neque eam, quam ignoraverat, venditionis patiens deseruisse iudicandus est, minori similis, eadem emptionis atque actus administrati praescriptione non alligabitur, sed utrique dabitur adsertio. 3. Paria etiam in libertinis erunt, qui quaestu quodam in eandem rursus servitute relabuntur. Sed eorum hac exceptione causa distinguenda est, ut, qui inpueres intra annum quartum decimum manumissi ac deinceps in servitio retenti ignorata libertate non utantur, maioresque venundati actum gerant, ab assertione non arceantur: cum illi aetati tributae libertatis ignoratio aut oblivio concessa est. Qui vero memoria firma venditioni post factae non nescius innectitur, huius legis beneficio carebit. 4. Et quoniam vicissim etiam ipsis, qui his rem commiserunt, medendum est, si quisquam omnium, qui supra comprehensi sunt, in libertatem proclamaverit, id, quod apud se esse eius qui se dominum dicit profitebitur, quoniam de eo non dubitatur, reddi ac referri iudex protinus pronuntiabit. 5. Quod vero petitur, si id fuerit negotiatione controversum, per cautionem assertoris, ut alia lege comprehensum est, conservabitur, ac petitio differetur, ut, si fuerit adprobata spoliata libertas, gestarum rerum ab eodem ratio atque omne quod debebitur reposcatur, ut servitute depulsa qui pro domino quondam fuerat habeat, quod ut servo domini iure largitus est et quae ex earum rerum quaestu ac fructibus conciliata sunt et quae de furtivis compendiis obscure capta ac parata sunt, cum liberum esse non oporteat, quod apud servum dominus peculii nomine collocaverat. 6. Ea vero, quae testamento vel donatione quaesita sunt aut quae ex earum rerum emolumentis empta confectaque sunt, eidem ingenuo deputentur. 7. Quae tamen universa exacto libertatis iudicio, quoad a supra dictis rebus discernuntur, in sequestri esse oportet, ut his ab utroque deductis atque in medio iure locatis ad eorum proprietatem uterque contendat. DAT. XV KAL. IUN. THESSALONICA SERVERO ET RUFINO CONSS. a.323</p>	
<p>C. 7.18.3 Quibus ad libertatem proclamare non licet et de rebus eorum, qui ad libertatem proclamare non prohibentur IMP. CONSTANTINUS A. AD MAXIMUM PU. Si quis in libertatem proclamaverit, id, quod apud se esse eius qui se dominum dicit profitebitur, quoniam de eo non dubitatur, reddi ac referri iudex protinus pronuntiabit. 1. Quod vero petitur, si fuerit negatione dubium, per cautionem conservabitur ac petitio differetur, ut, si fuerit approbata libertas, quoniam et ipsis, qui his rem commiserunt, medendum est) gestarum rerum ab eodem ratio atque omne quod debebitur reposcatur, ut servitute depulsa qui pro domino quondam fuerat habeat, quod ut servo domini iure largitus est et quae ex earum rerum quaestu ac fructibus conciliata sunt et quae de furtivis compendiis obscure capta ac parata sunt, cum liberum esse non oporteat, quod apud servum dominus peculii nomine collocaverat. 2. Ea vero, quae testamento vel donatione quaesita sunt aut quae ex earum rerum emolumentis empta confectaque sunt, eidem ingenuo deputentur. Quae tamen universa exacto libertatis iudicio, quae a supra dictis rebus discernantur, in sequestro esse oportet, ut his ab utroque deductis atque in medio iure collocatis ad eorum proprietatem uterque contendat. D. XV K. IUN. THESSALONICA SEVERO ET RUFINO CONSS.</p>	<p>C. 8.46.10 De patria potestate IMP. CONSTANTINUS A. AD MAXIMUM PU. Libertati a maioribus tantum impensum est, ut patribus, quibus ius vitae in liberos necisque potestas olim erat permissa, eripere libertatem non liceret. D. XV K. IUN. THESSALONICAE SEVERO ET RUFINO CONSS.</p>

<p>CTh. 4.10.2 De libertis et eorum liberis IMPP. HONORIUS ET THEODOSIUS AA. CONSULIBUS, PRAETORIBUS, TRIBUNIS PLEBIS, SENATUI SUO SALUTEM DICUNT. POST ALIA: Liberti non modo adversus patronos non audiantur, verum etiam eandem quam patronis ipsis reverentiam praestent heredibus patronorum, quibus ingrati actio sic ut ipsis manumissoribus deferetur, si illi datae sibi libertatis immemores nequitiam receperint servilis ingenii. 1. Quod si delatores accusatoresve manumissorum heredumve esse praesumpserint, eodem quo servi supplicio tenebuntur, luituri poenas ante adhibitae delationis exordium. ET CETERA. DAT. VIII ID. AUG. RAVENNA ASCLEPIODOTO ET MARINIANO CONSS. a.423</p>	
<p>C. 6.7.3 De libertis et eorum liberis IMPP. HONORIUS ET THEODOSIUS. AA. AD SENATUM Liberti non modo adversus patronos non audientur, verum etiam eandem quam patronis ipsis reverentiam praestent heredibus patronorum, quibus ingrati actio sicut ipsis manumissoribus deferetur, si illi datae sibi libertatis immemores nequitiam receperint servilis ingenii. D. VIII ID. AUG. RAVENNAE MARINIANO ET ASCLEPIODOTO CONS</p>	<p>9.1.21 Qui accusare non possunt IMPP. HONORIUS ET THEODOSIUS AA. CONSULIBUS PRAETORIBUS TRIBUNIS PLEBI SENATUI SALUTEM DICUNT Liberti si accusatores manumissorum heredumve esse praesumpserint, eodem quo servi supplicio tenebuntur, luituri poenas ante prohibitae delationis exordium. D. VIII ID. AUG. RAVENNAE ASCLEPIODOTO ET MARINIANO CONSS.</p>

<p>CTh. 4.22.5 Unde vi IIDEM <IMPP. ARCADIUS ET HONORIUS> AA. PETRONIO VICARIO HISPANIARUM Nec imperiale responsum, quod supplicatio litigatoris obtinuit, nec interlocutio cognitoris interpellare possessionis statum eo qui rem tenet absente permittitur, quia negotiorum merita partium adsertione panduntur. 1. Vitia autem a maioribus contracta perdurant et successorem auctoris sui culpa comitatur. ET CETERA. DAT. XV KAL. IANUAR. MEDIOLANO CAESARIO ET ATTICO CONSS. a.397</p>	
<p>C. 7.32.11 De acquirenda et retinenda possessione IMPP. ARCADIUS ET HONORIUS AA. PETRONIO VICARIO HISPANIARUM Vitia possessionum a maioribus contracta perdurant et successorem auctoris sui culpa comitatur. D. XV K. IAN. MEDIOLANO CAESARIO ET ATTICO CONSS.</p>	<p>C. 8.5.2 Si per vim vel alio modo absentis perturbata sit possessio IMPP. ARCADIUS ET HONORIUS AA. PETRONIO VICARIO HISPANIARUM Nec imperiale responsum, quod supplicatio litigatoris obtinuit, nec interlocutio cognitoris ex quacumque parte innovare possessionis statum eo qui rem tenet absente permittitur, quia negotiorum merita partium adsertione panduntur. D. XV K. IAN. MEDIOLANO CAESARIO ET ATTICO CONSS.</p>

<p>CTh. 5.1.8 De legitimis hereditatibus IDEM <IMPP. THEODOSIUS ET VALENTINIANUS> AA. AD SENATUM URBIS ROMAE POST ALIA: Mater, quae habens ius liberorum defuncto filio sine liberis filiae cum eius sorore succedit, pari sortis paternae teneatur exemplo, ut, si torum priorem secundo non mutarit amplexu, omnia filii morte delata pleno iure conquirit; si vero alterius elegerit coniugium mariti, extrinsecus quidem quaesita filio filiaeve simili firmitate possideat, rerum vero paternarum defuncti solo usufructu humanitatis contemplatione potiat, proprietatem fratribus transmissura defuncti. Si vero filius qui moritur filiae filios derelinquit, omnimodo patri suo matrive ipso iure succedant. Quod sine dubio et de pronepotibus observandum esse censuimus. ET CETERA. DAT. VII ID. NOVEMB. RAVENNAE DD. NN. THEODOSIO XII ET VALENTINIANO II AA. CONSS. a. 426 .</p>	
<p>C. 6.55.11 De suis et legitimis liberis et ex filia nepotibus ab intestato venientibus IMPP. THEODOSIUS ET VALENTINIANUS AA. AD SENATUM URBIS ROMAE Si matre superstite filius vel filia, qui moritur, filios dereliquerit, omnimodo patri suo matrive ipso iure succedant. Quod sine dubio et de pronepotibus observandum esse censemus. D. VIII ID. NOV. RAVENNAE THEODOSIO XII ET VALENTINIANO II AA. CONSS.</p>	<p>C. 6.56.5 Ad senatus consultum Tertullianum IMPP. THEODOSIUS ET VALENTINIANUS AA. AD SENATUM URBIS ROMAE Mater, quae defuncto filio filiae sine liberis ex testamento vel ab intestato succedit, si matrimonium secundum post mortem filii vel filiae non contraxerit, omnia filii morte delata pleno iure conquirit. 1. Sin vero alterius elegerit coniugium mariti, extrinsecus quidem quaesita filio filiaeve simili firmitate possideat, rerum vero paternarum defuncti solo usu fructu humanitatis contemplatione potiat, proprietatem sorori et fratribus transmissura defuncti. D. VII ID. NOV. RAVENNAE THEODOSIO XII ET VALENTINIANO II AA. CONSS.</p>

<p>CTh. 5.1.9 De legitimis hereditatibus IDEM <IMPP. THEODOSIUS ET VALENTINIANUS> AA. HIERIO P.P. Pridem latae constitutionis pars quaedam abroganda est, ne ullis parentibus aut propinquis, quos naturae legisque pariter praerogativa defendit, in capiendis ab intestato hereditatibus praeferantur coniuges vel etiam conparentur; cum, si sanctitas inter eos sit digna foedere coniugali, non ita laboriosa vel sumptuosa est testandi occasio, ut desiderio suo quisquam subvenire differat, quod interdum ita sensu levioe concipitur, ut antiqui nec quod extraneis ac saepe ignotis in donationibus successioneibusque tribuitur coniugibus concesserint, reprimendum inter hos potius, ut in loco ancipiti, quam incitandum favorem mutuuum arbitrati. Verum lex alia, quam pridem tulimus, ut matrimoniis auxilium inpertiret, deficientis hoc totum credit arbitrio permittendum. Nunc vero parentibus extantibus vel propinquis ab intestato venire coniuges prohibemus. Itaque nulla mentio prioris legis sit, si qua hoc medio brevique tempore contigisse alicui dicatur coniugis ab intestato hereditas, et lege proposita divulgetur omnem huiusmodi spem successioneis, quae ab intestato deferetur, coniugibus deponendam, nisi ille casus emergerit, ut nemo de propinquis successioneem mortui vindicare possit ex lege, cum fisco nostro qualiascumque iura matrimonii praeponamus. ET CETERA DAT. X KAL. MART. CONSTANTINOPOLI TAURO ET QUI FUERIT NUNTIATUS CONSS. a. 428 D. X K. MART. CONSTANTINOPOLI FELICE ET TAURO CONSS.</p>		
<p>C. 6.18.1 Unde vir et uxor IMPP. THEODOSIUS ET VALENTINIANUS AA. HIERIO PP. Pridem latae constitutionis pars quaedam abroganda est, ne ullis parentibus aut propinquis, quos naturae legisque pariter praerogativa defendit, in capiendis ab intestato hereditatibus praeferantur coniuges vel etiam conparentur; cum, si sanctitas inter eos sit digna foedere coniugali, non ita laboriosa vel sumptuosa est testandi occasio, ut desiderio suo quisquam subvenire differat, quod interdum ita sensu levioe concipitur, ut antiqui nec quod extraneis ac saepe ignotis in donationibus successioneibusque tribuitur coniugibus concesserint, reprimendum inter hos potius, ut in loco ancipiti, quam incitandum favorem mutuuum arbitrati. Verum lex alia, quam pridem tulimus, ut matrimoniis auxilium inpertiret, deficientis hoc totum credit arbitrio permittendum. Nunc vero parentibus extantibus vel propinquis ab intestato venire coniuges prohibemus. Itaque nulla mentio prioris legis sit, si qua hoc medio brevique tempore contigisse alicui dicatur coniugis ab intestato hereditas, et lege proposita divulgetur omnem huiusmodi spem successioneis, quae ab intestato deferetur, coniugibus deponendam, nisi ille casus emergerit, ut nemo de propinquis successioneem mortui vindicare possit ex lege, cum fisco nostro qualiascumque iura matrimonii praeponamus. ET CETERA D. X K. MART. CONSTANTINOPOLI FELICE ET TAURO CONSS.</p>	<p>C. 6.24.11 De heredibus instituendis et quae personae heredes institui non possunt IMPP. THEODOSIUS. ET VALENTINIANUS AA. HIERIO PP. Extraneum etiam penitus ignotum heredem quis instituere potest. D. X K. MART. CONSTANTINOPOLI FELICE ET TAURO CONSS.</p>	<p>C. 8.53.29 De donationibus D. X K. MART. CONSTANTINOPOLI FELICE ET TAURO CONSS. In extraneos et saepe ignotos donationem collatam valere receptum est: et si sine scripto donatum quod fuerit, adhibitis aliis idoneis documentis hoc quod geritur comprobetur. D. XI K. MAI. FELICE ET TAURO CONSS.</p>

CTh. 5.7.2 De postliminio

IMPP. HONORIUS ET THEODOSIUS AA. THEODORO P.P.

Diversarum homines provinciarum cuiuslibet sexus condicionis aetatis, quos barbarica feritas captiva necessitate transduxerat, invitos nemo retineat, sed ad propria redire cupientibus libera sit facultas. 1. Quibus si quicquam in usum vestium vel alimoniae impensum est, humanitati sit praestitum, nec maneat victualis sumptus repetitio: exceptis his, quos barbaris vendentibus emptos esse docebitur, a quibus status sui pretium propter utilitatem publicam emptoribus aequum est redhiberi. Ne quando enim damni consideratio in tali necessitate positus negari faciat emptionem, decet redemptos aut datum pro se pretium emptoribus restituere aut labore obsequio vel opere quinquennii vicem referre beneficii, habituros incolumem, si in ea nati sunt, libertatem. 2. Reddantur igitur sedibus propriis sub moderatione qua iussimus, quibus iure postliminii etiam veterum responsis incolumia cuncta servata sunt. 3. Si quis itaque huic praecepto fuerit conatus obsistere actor conductor procuratorque, dari se metallis cum poena deportationis non ambigat; si vero possessionis dominus, rem suam fisco noverit vindicandam seque deportandum. 4. Et ut facilis executio proveniat, Christianos proximorum locorum volumus huius rei sollicitudinem gerere. Curiales quoque proximarum civitatum placuit admoneri, ut emergentibus talibus causis sciant legis nostrae auxilium deferendum; ita ut noverint rectores universi decem librarum auri a se et tantundem a suis adparitionibus exigendum, si praeceptum neglexerint.

DAT. IIII ID. DEC. RAVENNA HONORIO VIII ET THEODOSIO III AA. CONSS. a. 409 (408) = Brev. 5.5.2

Int. Ii, qui ab hostibus tempore captivitatis ducti sunt, si ab aliquibus vel ad victum vel ad vestitum aliquid acceperunt, cum redire ad propria voluerint, minime aliquid pro eorum requiratur expensis. Tamen si pretium pro captivo suo praedator acceperit, quod dedisse se emptor probaverit, sine dubitatione recipiat. Quod si pretium non habuerit, quinquennio serviat captivus emptori et post quinquennium sine pretio ingenuitati reddatur, qui, cum ad propria redierit, omnia sua integra et salva recipiat. Si quis itaque huic tam iustae praeceptioni resistere temptaverit, noverit se in exsilio deportandum: si vero possessor fuerit, facultatem suam fisci viribus addicendam. Sane Christianos, qui redemptioni studere debent, pro captivis volumus esse sollicitos. Ad curiales etiam ista sollicitudo pertineat, ita ut omnes iudices sciant decem libras auri fisco se daturos, qui huius legis praecepta neglexerint.

C. 1.4.11 De episcopali audientia et de diversis capitulis, quae ad ius curamque et reverentiam pontificalem pertinent.

IDEM <IMPP. HONORIUS ET THEODOSIUS> AA. THEODORO PP.

Christianos proximorum locorum volumus sollicitudinem gerere, ut Romanos captivos qui reversi fuerint nemo teneat, nemo iniuriis aut damnis adficiat.

D. III ID. DEC. RAVENNA HONORIO VIII ET THEODOSIO III AA. CONSS.

C. 8.50.20 De postliminio et de redemptis ab hostibus

IMPP. HONORIUS ET THEODOSIUS AA. THEODORO PP.

Diversarum homines provinciarum cuiuslibet sexus condicionis aetatis, quos barbarica feritas captiva necessitate transvexerat, invitos nemo retineat, sed ad propria redire cupientibus libera sit facultas. 1. Quibus si quicquam in usum vestium vel alimoniae impensum est, humanitati sit praestitum nec maneat victualis sumptus repetitio: exceptis his, quos barbaris vendentibus emptos esse docebitur, a quibus status sui pretium propter utilitatem publicam emptoribus aequum est redhiberi. 2. Ne quando enim damni consideratio in tali necessitate positus negari faciat emptionem, decet redemptos aut datum pro se pretium emptoribus restituere aut laboris obsequio vel opere quinquennii vicem referre beneficii, habituros incolumem, si in ea nati sunt, libertatem. 3. Reddantur igitur sedibus propriis sub moderatione qua iussimus, quibus iure postliminii etiam veterum responsis incolumia cuncta servanda sunt. 4. 1) si quis itaque huic praecepto fuerit conatus obsistere actor conductor procuratorque, dari se metallis cum poena deportationis non ambiget: si vero possessionis dominus, rem suam fisco noverit vindicandam seque deportandum. 5. Et ut facilis executio proveniat, christianos proximorum locorum volumus huius rei sollicitudinem gerere: curiales quoque proximarum civitatum placuit admoneri, ut emergentibus talibus causis sciant legis nostrae auxilium deferendum: ita ut noverint rectores universi decem libras auri a se et tantundem a suis apparitoribus exigendum, si praeceptum neglexerint.

D. III ID. DEC. RAVENNAE HONORIO VIII ET THEODOSIO III AA. CONSS.

Iungendae: 7.16.1 *De litorum et itinerum custodia* e 10.10.25 *De petitionibus et ultro datis et delatoribus*

<p>CTh. 6.26.5 <i>De proximis, comitibus dispositionum ceterisque, qui in sacris scriniis militant</i> IMPPP. VALENTINIANUS, THEODOSIUS ET ARCADIUS AAA. CONSTANTIO P.P. In sacris scriniis nostris militantes ordinarii iudices a salutatione non arceant, etiam inviti in consessum accipiant; scituris vel principe vel corniculario vel capitibus officii ternas libras auri ex suis facultatibus eruendas, si consistorium nostrum saepe ingredientibus secretarii iudicum non patuerit ingressus aut reverentia non fuerit in salutatione delata aut sedendi cum iudice societas denegata. DAT. VI ID. NOV. TREVIRIS TIMASIO ET PROMOTO VIRIS CLARISSIMIS CONSS. a. 389</p>	
<p>C. 1.48.3 <i>De officio diversorum iudicum</i> IDEM <IMPPP. VALENTINIANUS THEODOSIUS ET ARCADIUS> AAA. CONSTANTIO PP. GALLIARUM Sciant principes et cornicularii et primates officiorum, iudices etiam, ternas libras auri a suis facultatibus eruendas, si honoratis viris, quibus etiam consistorium nostrum ingrediendi facultas praebetur, secretarii iudicum non patuerit ingressus aut reverentia non fuerit in salutatione delata aut sedendi cum iudice societas denegata. D. VI ID. NOV. TREVIRIS TIMASIO ET PROMOTO CONSS.</p>	<p>C. 12.19.2 <i>De proximis sacrorum scriniorum ceterisque qui in sacris scriniis militant</i> IMPPP. VALENTINIANUS THEODOSIUS ET ARCADIUS AAA. CONSTANTIO PP. In sacris scriniis nostris militantes in provinciis ordinarii vel spectabiles iudices a salutatione non arceant, etiam inviti in consessum accipiant: scituris vel principe vel corniculario vel capitibus officii, ternas libras auri ex suis facultatibus eruendas, si consistorium nostrum saepe ingredientibus secretarii iudicum non patuerit ingressus, aut reverentia non fuerit in salutatione delata aut sedendi cum iudice societas denegata. D. VI ID. NOV. TRIVERIS TIMASIO ET PROMOTO VV. CC. CONSS.</p>

<p>CTh. 6.35.3 De privilegiis eorum, qui in sacro palatio militarunt IDEM <IMP. CONSTANTINUS> A. AD RUFINUM P.P. De cubiculis nostris vacatione donatos vel diversis obsequiis palatinis aut scriniis memoriae epistularum libellorumque vel officio largitionum comitatensium singularumve urbium, sed et officio admissionum ad legum nostrarum privilegia volumus pertinere, ut nec ipsi nec filii nec nepotes eorum ad curiam vel honores vel munera municipalia devocentur. Meritoque his iungimus largitionales urbium singularum, ne privilegio separentur quos dignitas propemodum similis copulavit, memorati namque palatinorum matriculis adtinentur, quique sub castrensi militant. Quibus omnibus condonamus, ne exactorum vel turmariorum, quos capitularios vocant, curam subeant vel obsequium temonariorum vel prototypiae. Nam beneficiis nostris ita digni sunt, ut etiamsi quis ad diversas administrationes post obsequia palatina pervenerit, isdem debeat uti privilegiis, quoniam maior dignitas nulli debet praeiudicium facere. 1. Nemo igitur ex filiis praedictorum vel servis castrensi peculio conquisitis professionibus censualibus inseratur vel numero ad crescentium locove deficientium subrogetur, si non fuerit innexus voluminibus censualibus. 2. Personalibus etiam et corporalibus muneribus liberentur, sive adhuc in palatio observant, sive optata quiete donati sunt. 3. Quibus omnibus privilegiis coniungimus agentes in rebus, licet meritis militaribus videantur esse subnixi. DAT. V KAL. MAI. SIRMIO CONSTANTINO A. V. ET LICINIO C. CONSS. a. 319 o 352</p>	
<p>C.12.1.3 <i>De dignitatibus</i> IDEM <IMP. CONSTANTINUS> A. AD RUFINUM PP. Maior dignitas nulli debet circa prioris dignitatis seu militiae privilegia praeiudicium facere. D. V K. MAI. SIRMIO CONSTANTINO A. V ET LICINIO C. CONSS.</p>	<p>C. 12.28.2 <i>De privilegiis eorum qui in sacro palatio militant</i> IDEM <IMP. CONSTANTINUS> A. RUFINO PP. De cubiculis nostris vacatione donatos vel diversis obsequiis palatinis, memoriales etiam, qui in scriniis memoriae epistularum libellorum sacrarumque dispositionum referuntur, nec non et si qui in utroque officio palatinorum comitatensium singularumve urbium et officio admissionum et castrensis sacri palatii militant, privilegia volumus habere, ut nec ipsi nec filii nec nepotes eorum ad honores vel munera municipalia devocentur. 1. Quibus omnibus condonamus, ne exactorum vel turmariorum, quos capitularios vocant, curam subeant vel obsequium temonariorum vel pentaprotiae aut etiam tironis praestationem agnoscant. 2. Nam beneficiis nostris ita digni sunt, ut etiam censualibus vel personalibus vel corporalibus muneribus liberentur et habeant castrense peculium, sive adhuc palatium observant sive optata quiete donati sunt. 3. Quibus omnibus privilegiis coniungimus agentes in rebus, licet militaribus videantur esse subnixi. D. V K. MAI. SIRMIO CONSTANTINO A. V ET LICINIO C. CONSS.</p>

CTh. 7.18.4

IDEM <IMPPP. GRATIANUS, VALENTINIANUS ET THEODOSIUS> AAA. AD SYAGRIUM P.P.

Si quis latebram praebuerit desertori, possessionis, in qua latuerit, amissione multatus etiam graviolem sententiam pertimescat. Porro actorem flammis subiciendum esse non dubitet, qui in perniciem fortasse domini aut sceleris participatione confovit aut dissimulatione neglexit. 1. At vero si desertorem servus prodiderit, libertate donetur; si mediocris loci ingenuus, immunitate potiatur. 2. Neque solum eos loquimur, qui proxime signis felicibus adplicati militiae rudimenta timuerunt, verum qui stipendiis militaribus degenerem latebram praebuisse monstrantur. 3. Desertor autem habebitur, quisquis belli tempore aberit a signis. Horum qui sponte processerit, peccati anterioris supplicium non timebit. Sin vero flagitiosa ignavia delitescat, per eum, in cuius domo fuerit, invigilantibus forinsecus quoque officiis publicis, ubicumque correptus severitati iudicis offeratur, degeneri morte gladium subiturus. 4. Si autem rector provinciae propositam severitatem vel gratia vel dissimulatione distulerit, patrimonii atque existimationis damno subiciatur et in officii primores capitaliter vindicetur.

PROPOSITA ID. IUL. ROMAE GRATIANO V ET THEODOSIO I AA. CONSS. a. 380

C. 7.13.4 Pro quibus causis servi praemium accipiunt libertatem

IMPPP. GRATIANUS VALENTINIANUS ET THEODOSIUS AAA. AD SYAGRIUM PP.

Si desertorem servus prodiderit, libertate donetur.. ID. IUL. ROMAE GRATIANO V ET THEODOSIO AA. CONSS.

C. 12.45.1 De desertoribus et occultatoribus eorum

IMPPP. GRATIANUS VALENTINIANUS ET THEODOSIUS AAA. AD SYAGRIUM PP.

Si quis forte desertorem agro tectoque susceperit atque apud se diu passus fuerit delitescere, actor quidem vel procurator loci, qui hoc sciens prudensque commiserit, capitali supplicio subiugetur, dominus vero, si huius rei conscius fuerit, praedii, in quo latuerit desertor, amissione puniatur. 1. Si quis autem desertorem prodiderit mediocris loci ingenuus, immunitate potiatur. 2. Neque solum de his loquimur, qui proxime signis felicibus applicati militiae rudimenta timuerunt, verum etiam qui stipendiis militaribus degenerem latebram praebuisse monstrantur. 3. Desertor autem habebitur quisquis belli tempore aberit a signis. Horum qui sponte processerit, peccati anterioris supplicium non timebit. Sin vero flagitiosa ignavia delitescat, per eum, in cuius domo fuerit, invigilantibus extrinsecus quoque officiis publicis, ubicumque correptus severitati iudicis offeratur, degeneri morte gladium subiturus. 4. Si autem rector provinciae propositam severitatem vel gratia vel dissimulatione distulerit, patrimonii atque existimationis damno subiciatur et in officii primores capitaliter vindicetur.

PP. ID. IUL. ROMAE GRATIANO V ET THEODOSIO AA. CONSS.

<p>CTh. 8.5.40 De cursu publico angariis et parangariis IDEM <IMPPP. GRATIANUS, VALENTINIANUS ET THEODOSIUS> AAA. FLORO P. P. Iudicibus faciendae evectionis copiam denegamus cum id nostro numini et vestris tantum sit potestatibus reservandum. His enim tantum ambulandi facultatem iudices ex suo arbitrio praebituri sunt, quos in transmissione largitionalium titularum prosecutores viderint constitutos, scituri, si definitionem nostram excesserint, se quidem XXV auri libris, officium vero quinquaginta esse multandos. 1. Sane ut etiam agendi itineris possit esse moderatio, seni veredi, singulae etiam raedae per dies singulos dimittantur. DAT. X KAL. AUG. CONSTANTINOPOLI ANTONIO ET SYAGRIO CONSS. a. 382</p>	
<p>C. 12.50.8 De cursu publico angariis et parangariis IMPPP. VALENS GRATIANUS ET VALENTINIANUS AAA. AD AUSONIUM PP. Ut agendi itineris possit esse moderatio, deni veredi per dies singulos ex utraque parte dimittantur: poena quinque librarum auri minime defutura contra eos, qui statuta nostra neglexerint. D. XII K. MAI. TRIVERIS VALENTE VI ET VALENTINIANO II AA. CONSS.</p>	<p>C. 12.50.9 De cursu publico angariis et parangariis IMPPP. GRATIANUS VALENTINIANUS ET THEODOSIUS AAA. FLORO PP. Iudicibus faciendae evectionis copiam denegamus, cum id tantum nostro numini et tuae sedi nec non viro illustri magistro officiorum sit reservandum, cum neque praefecto urbis neque magistris militum neque ducibus neque vicariis nec cuiquam alii praeter memoratas duas potestates hoc a nobis concessum sit. 1. His enim tantum ambulandi facultatem iudices ex suo arbitrio praebituri sunt, quos in transmissione publicarum functionum prosecutores viderint constitutos: scituri, si definitionem nostram excesserint, se quidem viginti quinque auri libris, officia vero quinquaginta esse multandos. D. X K. AUG. CONSTANTINOPOLI ANTONIO ET SYAGRIO CONSS.</p>

Nb. Utilizza anche

CTh. 8.5.35 IMPPP. VALENS GRATIANUS ET VALENTINIANUS AAA. AD AUSONIUM PP.

A nullo umquam oppido aut frequenti civitate, mansione denique adque vico uno die ultra quinque veredorum numerus moveatur, ac si quis eorum, qui praepositi vocantur aut mancipes, publico denique cursui nomine aliquo praesunt, hunc quem praescribimus modum patiatur excedi, severissime sinceritatis tuae auctoritate conpescetur: aut militans exauctorationem subibit aut decurio vel manceps relegatione annua plectetur. Ii autem, qui suprascribuntur numerum supergredi molientur, cuiuscumque sint honoris aut nominis, quinque argenti libris in unius veredi usurpatione multentur. 1. Si tamen necessitas maior coegerit, super sollemnem numerum iubemus admitti quos aut sacras litteras ferre constiterit aut habere in evectionibus adnotatum, ut aliqua de causa instantius ire iubeantur, quod vel spectabilis viri officiorum magistri vel sinceritatis tuae litteris oportebit adscribi, ut exstet evidens causa, quae praescribuntur legis excedat. 3. In vehiculis etiam hac volumus ratione moderari, ne supra assium numero raeda moveatur. Quod facinus sublimis auctoritas tua si contra vetitum cernat admitti, pro motu suo severitate cohibebit.

DAT. XII KAL. MAI. TREVIRIS VALENTE VI ET VALENTINIANO II AA. CONSS.

<p>C.Th. 8.7.21 De diversis officiis et apparitoribus et probatoriis eorum IMPP. THEODOSIUS ET VALENTINIANUS AA. HIERIO P.P. Nemo aliter ad tuae sublimitatis admittatur officium, nisi eum emissa ex sacris scriniis probatoria consecrarit. Quod et in ceteris officiis, quibus similis erat consuetudo militiae, diverso quidem modo, sed pari diligentia sublimitas tua iubeat custodiri, sed in his quoque, id est virorum spectabilium proconsulis Asiae, comitis Orientis, praefecti Augustalis et vicariorum, quos etiam monuimus sub viginti interminatione librarum auri Irenarchas quoque et actuarios, et cornicularios tam classium urbi Constantinopolitanae quam thymelae equorumque currulium civitatum diversarum non aliter, nisi, ut consueverat, manus sanxerit principalis, praecipiat ordinari. Quin si quis talis sub tua fuerit iudicatione convictus, profecto irritis his, quae vetita contrectavit, etiam congruam indignationem incurret, his retentis in suo ordine et gradu militiae, qui qualitercumque ad praesentem diem admissi sunt. ET CETERA. DAT. X KAL. IUL. NICOMEDIAE DD. NN. THEODOSIO XII ET VALENTINIANO II AA. CONSS. a. 426</p>	
<p>C. 12.49.7 De numerariis actuariis et chartulariis et adiutoribus scriniariis et exceptoribus sedis excelsae ceterorumque iudicum tam civilium quam militarium IMPP. THEODOSIUS ET VALENTINIANUS AA. HIERIO PP. Actuarios tam classium urbis Constantinopolitanae quam thymelae equorumque curulium civitatum diversarum non aliter nisi, ut consueverat, manus sanxerit principalis, sublimitas tua praecipiat ordinari. 1. Quod si quis talis sub tua fuerit iudicatione convictus, profecto irritis his, quae vetita contrectavit, etiam congruam indignationem incurret. D. X K. IUL. NICOMEDIAE THEODOSIO XII ET VALENTINIANO II AA. CONSS.</p>	<p>C. 12.59.6 De diversis officiis et apparitoribus iudicum et probatoriis eorum IMPP. THEODOSIUS ET VALENTINIANUS AA. HIERIO PP. In his officiis, id est virorum spectabilium proconsulis Asiae comitis Orientis praefecti Augustalis et vicariorum, quos etiam monuimus sub viginti interminatione librarum auri, nemo aliter admittatur, nisi eum emissa ex sacris scriniis probatoria consecrarit. 1. Quod si quis talis sub tua fuerit iudicatione convictus, profecto irritis his quae vetita contrectavit etiam congruam indignationem incurret. D. X K. IUL. NICOMEDIAE THEODOSIO XII ET VALENTINIANO II AA. CONSS.</p>

Iungenda: 12.12.16

<p>CTh. 8.18.5 De maternis bonis et materni generis et cretione sublata IMP. CONSTANTIUS A. AD LEONTIUM COMITEM ORIENTIS Qui se patris negat heredem, defuncti avi suscipere facultates non potest, maxime emancipatus, nisi per bonorum possessionem ad huiusmodi beneficium pervenerit. Et quod maternus avus relinquit, patri acquiritur, et si legatum fideicommissumve esset solutum, bonorum patris effectum est. Quod si fideicommissi dies legative iam cesserat, ad heredes patris petitio devoluta est. Si vero filius familias ab avo suo materno heres ostenditur institutus, patre cernere iubente filioque cernente persona filii media hereditas pervenit ad patrem. Dudum si quidem placuisse patet, ut possessio longi temporis in hereditatibus ad filios delatis inefficax esset adque patribus eas sola sollemnitas cretione acquireret, sed excepta causa maternorum bonorum: ita acquiri non debere certissimum est, in quibus vis ac vocabulum cretione expulsum est. Nec vero dubitari potest, si priusquam legati vel fideicommissi cederet dies aut iussu patris diceret cretione, propriae potestatis effectus est, arbitrio suo eundem haec potuisse conquirere. DAT. VIII ID. APRIL. LIMENIO ET CATULLINO CONSS. a. 349</p>	
<p>C. 6.14.3 Unde liberi IMP. CONSTANTIUS A. AD LEONTIUM COMITEM ORIENTIS Qui se patris post avum intestatum defuncti negat heredem, mortui avi paterni suscipere facultates non potest, maxime emancipatus, nisi per bonorum possessionem ad huiusmodi beneficium pervenerit. D. VIII ID. APRIL. LIMENIO ET CATULLINO CONSS.</p>	<p>C. 6.30.15 De iure deliberandi et de adeunda vel adquirenda hereditate IMP. CONSTANTIUS A. AD LEONTIUM COMITEM ORIENTIS Non est dubium, si, priusquam filius iussu patris adierit hereditatem, propriae potestatis effectus est, arbitrio suo eundem hanc sibi potuisse quaerere. D. VIII ID. APRIL. LIMENIO ET CATULLINO CONSS.</p>

<p>CTh. 9.1.19 De accusationibus et inscriptionibus IMPP. HONORIUS ET THEODOSIUS AA. CONSULIBUS, PRAETORIBUS, TRIBUNIS PLEBIS, SENATUI SUO SALUTEM DICUNT Accusationis ordinem iam dudum legibus institutum servari iubemus, ut, quicumque in discrimen capitis accessitur, non statim reus qui accusari potuit aestimetur, ne subiectam innocentiam faciamus. Sed quisquis ille est qui crimen intendit, in iudicium veniat, nomen rei indicet et vinculum inscriptionis arripiat, custodiae similitudinem habita tamen dignitatis aestimatione patiat, nec impunitam fore noverit licentiam mentiendi, cum calumniantes ad vindictam poscat similitudo supplicii. 1. Nemo sibi tamen obiectu cuiuslibet criminis blandiatur de se in quaestione confessus veniam propter flagitia sperans adiuncti vel communione criminis consortium personae superioris optans, aut inimici supplicio in ipsa supremorum suorum sorte sociandus, aut eripi se posse confidens studio aut privilegio nominati, cum veteris iuris auctoritas de se confessos ne interrogari quidem de aliorum conscientia sinat. Nemo igitur de proprio crimine confitentem super conscientia scrutetur aliena, nemo credat supplicia fugienti sponte fingenti; commonitoriis secreto mandatis fidem penitus abnegamus ET CETERA. DAT. VIII. ID. AUG. RAVENNAE ASCLEPIODOTO ET MARINIANO CONSS. a. 423 = Brev. 9.1.11 <i>Int.</i> Ante inscriptionem nemo efficitur criminis: nam inscriptione per ordinem facta tunc a iudice suscipiendus est reus et custodiae cum accusatore tradendus est, ea tamen ratione, ut tam accusati quam accusatoris dignitas aestimetur et unumquemque ante discussionem ita iudex faciat custodiri, ut eorum natales aut dignitas patiuntur. Sane hi, qui crimina sua in quaestione confessi sunt, de aliis si dicere voluerint, a iudice non credantur quia iure et legibus constitutum est, ut spontanea professione reus reum non faciat neque illi de altero credatur, qui se criminis esse confessus est. <i>Summ. Ant.</i> iubet non prius quemquam fieri reum nisi inscriptione curante examen probauerit</p>	
<p>C. 9.2.7 De accusationibus et inscriptionibus IMPP. HONORIUS ET THEODOSIUS AA. CONSULIBUS PRAETORIBUS TRIBUNIS PLEBIS SENATUI Accusationibus ordinem iam dudum legibus institutum servari iubemus, ut, quicumque in discrimen capitis accessitur, non statim reus qui accusari potuit aestimetur, ne subiectam innocentiam faciamus. Sed quisquis ille est qui crimen intendit, in iudicium veniat, nomen rei indicet, vinculum inscriptionis arripiat, custodiae similitudinem habita tamen dignitatis aestimatione patiat nec impunitam fore noverit licentiam mentiendi, cum calumniantes ad vindictam poscat similitudo supplicii. 1. Nemo tamen sibi blandiatur obiectu cuiuslibet criminis de se in quaestione confessus, veniam sperans propter flagitia adiuncti, vel communione criminis consortium personae superioris optans, aut inimici supplicio in ipsa supremorum suorum sorte sociandus, aut eripi se posse confidens aut studio aut privilegio nominati, cum veteris iuris auctoritas de se confessos ne interrogari quidem de aliorum conscientia sinat. Nemo igitur de proprio crimine confitentem super conscientia scrutetur aliena. D. VIII ID. AUG. RAVENNAE ASCLEPIODOTO ET MARINIANO CONSS.</p>	<p>C. 9.46.10 De calumniatoribus IMPP. HONORIUS ET THEODOSIUS AA. CONSULIBUS PRAETORIBUS TRIBUNIS PLEBIS SENATUI SALUTEM DICUNT Quisquis crimen intendit, non impunitam fore noverit licentiam mentiendi, cum calumniantes ad vindictam poscat similitudo supplicii. D. VIII ID. AUG. RAVENNAE ASCLEPIODOTO ET MARINIANO CONSS.</p>

Iungendae : CTh. 1.6.11, 2.1.12, 4.10.2, 9.6.4.

<p>CT. 9.7.4 Ad legem Iuliam de adulteriis IMPPP. GRATIANUS, VALENTINIANUS ET THEODOSIUS AAA. CYNEGIO P.P. In adulterii quaestione ab omni familia, non solum mariti, sed etiam uxoris, quae tamen tunc temporis domi fuerit, quo adulterium dicatur admissum, quaerendum est sine defensione cuiusquam. 1. Idem volumus et si forte mulier marito mortis parasse insidias vel quolibet alio genere voluntatem occidendi habuisse inveniatur. 2. Parem etiam condicionem in interrogatione mancipiorum servari volumus, si forte maritus eo modo insectetur uxorem. DAT. III. ID. DEC. CONSTANTINOPOLI ARCADIO A. I. ET BAUTONE CONSS. a. 385 = Brev. 9.4.3 <i>Int.</i> De adulterio uxorum mariti per tormenta familiae utriusque, hoc est suae et uxoris quaerere permittuntur; si tamen illo tempore, quo admissum dicitur, haec ipsa mancipia praesentia aut in eadem domo fuisse probantur. Similiter et si mortem sibi ab uxore adultera maritus paratam fuisse conqueritur, utriusque familiae discussione quaeri licet. Similiter etiam familiae utriusque poena quaerendum est, si maritus mortem uxori qualibet ratione paraverit. <i>Summ. Ant.</i> iiii commemorat ut dum adulterii causas perquiruntur si domi fuerit familia omnis questionari siue dum unus de coniugi bus alio aut pararit aut dedit uenenum</p>	
<p>C. 9.9.31 Ad legem Iuliam de adulteriis et de stupro IMPPP. GRATIANUS VALENTINIANUS ET THEODOSIUS AAA. CYNEGIO PP. In adulterii quaestione ab omni familia non solum mariti, sed etiam uxoris, quae tamen tunc temporis domi fuerit, quo adulterium dicatur admissum, quaerendum est sine defensione cuiusquam. D. III ID. DEC. CONSTANTINOPOLI ARCADIO A. ET BAUTONE CONSS.</p>	<p>C. 9.16.8 Ad legem Corneliam de sicariis IMPPP. GRATIANUS VALENTINIANUS THEODOSIUS ET ARCADIUS AAAA. CYNEGIO PP. Si forte mulier marito mortis parasse insidias vel quolibet alio genere voluntatem occidendi habuisse inveniatur, vel forte maritus eo modo insectetur uxorem, in eadem quaestione ab omni familia non solum mariti, sed etiam uxoris, quae tamen tunc temporis domi fuerit, quaerendum est sine cuiusquam defensione. D. III ID. DEC. ARCADIO A. ET BAUTONE CONSS.</p>

<p>CTh. 9.17.7 De sepulchri violati IDEM < IMPPP. GRATIANUS, VALENTINIANUS ET THEODOSIUS > AAA. CYNEGIO P.P. Humatum corpus nemo ad alterum locum transferat; nemo martyrem distrahat, nemo mercetur. Habeant vero in potestate, si quolibet in loco sanctorum est aliquis conditus, pro eius veneratione quod martyrium vocandum sit addant quod voluerint fabricarum. DAT. IIII KAL. MAR.. CONSTANTINOPOLI HONORIO N. P. ET EVODIO CONSS. <i>Summ. Ant.</i> iubet sepultum corpus de loco in alium non transferri siue peccatoris siue martyris uel etiam corpora sanctorum nemo distraat </p>	
<p>C. 1.2.3 De sacrosanctis ecclesiis et de rebus et privilegiis earum IDEM <IMPPP. GRATIANUS VALENTINIANUS ET THEODOSIUS> AAA. CYNEGIO PP. Nemo martyres distrahat, nemo mercetur. D. III K. MART. CONSTANTINOPOLI HONORIO NP. ET EUODIO CONSS. a.386</p>	<p>C. 3.44.14 De religiosis et sumptibus funerum IDEM <IMPP. DIOCLETIANUS....., ma IDEM <IMPPP. GRATIANUS VALENTINIANUS ET THEODOSIUS> AAA. CYNEGIO PP. Nemo humanum corpus ad alterum locum sine Augusti adfatibus transferat. D. IIII K. MART. CONSTANTINOPOLI HONORIO NOB. PUERO ET EUODIO CONSS.</p>

CTh. 9.21.2 De falsa moneta

IDEM < IMP. CONSTANTINUS > A. AD IANUARINUM

Quoniam nonnulli monetarii adulterinam monetam clandestinis sceleribus exercent, cuncti cognoscant necessitatem sibi incumbere huiusmodi homines inquirendi, ut investigati tradantur iudiciis, facti conscios per tormenta ilico prodituri ac sic dignis suppliciis addicendi. 1. Accusatoribus etiam eorum immunitatem permittimus, cuius modus, quoniam dispar census est, a nobis per singulos statuatur. Servos etiam, qui hoc detulerint, civitate Romana donamus, ut eorum domini pretium a fisco percipiant. 2. Si quis autem militum huiusmodi personam susceptam de custodia exire fecerit, capite puniatur. 3. Appellandi etiam privato licentia denegetur; si vero miles aut promotus huiusmodi crimen incurrerit, super eius nomine et gradu ad nos referatur. 4. Si dominum fundi vel domus conscium esse probabitur, deportari eum in insulam oportebit, cunctis eius rebus protinus confiscandis; si vero eo ignaro crimen commissum est, possessionem aut domum debet amittere, in qua id scelus admissum est. Actor fundi vel servus vel incola vel colonus, qui hoc ministerium praebuit, cum eo qui fecit supplicio capitali plectetur, nihilo minus fundo vel domo fisci viribus vindicanda. 5. Quod si dominus ante ignorans, ut primum repperit, scelus prodidit perpetratum, minime possessio vel domus ipsius proscriptionis iniuriae subiacebit, sed auctorem ac ministrum poena capitalis excipiet.

DAT. XII KAL. DEC. ROMAE CRISPO II ET CONSTANTINO II CC. CONSS. a.321

Summ. Ant. similis superiori sed in haec constitutione multis capitibus referta sunt primum de inquirendis et tradendis iudicio concis confitentibus accusatoribus ingenuis immunitate donata seruis libertate concessa domini abs fisco percepto pretio miles miles qui non nuntiaverint si eorum reus fugerit capite puniendus si iam promotus sit ad imperatorem referatur in cuius domo fit dominum exiliari in insulam rebus ipsius proscribitis quod si ignaro domus aut uilla tantum proscribi perpetratoribus uero incola liberto ingenuo capitali poena inposita quod si dominus inscius postea cognouerit et prodiderit et ipse et res suas ab exilio et a conscriptione sint immunes

C. 7.13.2 Pro quibus causis servi praemium accipiunt libertatem

IMP. CONSTANTINUS A. AD IANUARIUM

Servi, qui monetarios adulterinam monetam clandestinis sceleribus exercentes detulerint, civitate Romana donantur, ut eorum domini pretium a fisco percipiant.

D. XII K. DEC. ROMAE CRISPO ET CONSTANTINO CC. II CONSS.

9.24.1 De falsa moneta

IMP. CONSTANTINUS A. AD IANUARIUM

Quoniam nonnulli monetarii adulterinam monetam clandestinis sceleribus exercent, cuncti cognoscant necessitatem sibi incumbere huiusmodi homines inquirendi, ut investigati tradantur iudiciis, facti conscios per tormenta ilico prodituri ac sic dignis suppliciis addicendi. 1. Accusatoribus etiam eorum immunitatem permittimus, cuius modus, quoniam dispar patrimonium est, a nobis per singulos statuatur. 2. Si quis autem militum huiusmodi personam susceptam de custodia exire fecerit, capite puniatur. 3. Appellandi etiam privato licentia denegetur: si vero miles aut promotus in gradu huiusmodi crimen incurrerit, super eius nomine et gradu ad competentes iudices referatur. 4. Domus vero vel fundus, in quo haec perpetrata sunt, si dominus in proximo constitutus sit, cuius incuria vel neglegentia punienda est, etsi ignoret, fisco vindicetur, nisi dominus, ante ignorans, ut primum repperit, scelus prodiderit perpetratum: tunc enim possessio vel domus ipsius proscriptionis iniuriae minime subiacebit. 5. Sin vero longissime ab ea domo vel possessione afuerit, nullum sustineat detrimentum: actore videlicet fundi vel servis vel incolis vel colonis, qui hoc ministerium praebuerunt, cum eo qui fecit supplicio capitali plectendis. 6. Viduas autem ac pupillos speciali dignos indulgentia credidimus, ut viduae nec in proximo constitutae domo sua vel possessione careant, si nulla apud ipsas tam gravis conscientiae noxa resideat, impuberes vero, etiamsi conscii fuerint, nullum sustineant detrimentum, quia aetas eorum quid videat ignorat. 7. Tutores tamen eorum, si in proximo sint, quoniam ignorare eos, quid in re pupilli geritur, non oportet, haec poena expectabit, ut de rebus eorum, si idonei fuerint, tantum fisco inferatur, quantum a pupillo fuerat inferendum.

D. XII K. DEC. ROMAE CRISPO II ET CONSTANTINO II CC. CONSS.

Utilizza anche CTh. 9.21.4

IDEM < IMP. CONSTANTINUS > A. HELPIDIO

DAT. IIII NON. MAI. CONSTANTINO A. VIII ET CONSTANTINO IIII CONSS. a.329

<p>CTh. 9.37.3 De abolitionibus IMPPP. GRATIANUS, VALENTINIANUS ET THEODOSIUS AAA. FLORO P.P. Fallaciter inculantibus, maxime post exhibitionem accusati, nullius iuris color velut derivata excusatione proficiat; non publica abolitio, non privata talibus prospiciat subveniatque personis, non specialis indulgentia, ne beneficium quidem eos generale subducat. Sciant cuncti, praemeditentur, ante praecaveant, eam se rem deferre debere in publicam notionem, quae munita sit testibus, instructa documentis, signis ad probationem luce clarioribus expedita. DAT. XV KAL. IUN. CONSTANTINOPOLI ANTONIO ET SYAGRIO CONSS. a. 382 Summ. Ant. superiori similis sed hoc differt a superioribus ut nullus indutianum tempus speret m[a]xime accusator in documentis in iudicio exhiben[dis]</p>	
<p>C. 4.19.25 De probationibus IMPPP. GRATIANUS VALENTINIANUS ET THEODOSIUS AAA. FLORO PP. Sciant cuncti accusatores eam se rem deferre debere in publicam notionem, quae munita sit testibus idoneis vel instructa apertissimis documentis vel indiciis ad probationem indubitatis et luce clarioribus expedita. D. XV K. IUN. CONSTANTINOPOLI ANTONIO ET SYAGRIO CONSS.</p>	<p>C. 9.46.9 De calumniatoribus IDEM <IMPPP. GRATIANUS VALENTINIANUS ET THEODOSIUS> AAA. FLORO PP. Fallaciter inculantibus, maxime post exhibitionem accusati, nullius iuris color velut derivata accusatione proficiat: non publica abolitio, non privata talibus prospiciat subveniatque personis: non specialis indulgentia, ne beneficium quidem eos generale subducat. D. XV K. IUN. CONSTANTINOPOLI ANTONIO ET SYAGRIO CONSS.</p>

<p>CTh. 9.40.16 De poenis IMPP. ARCADIUS ET HONORIUS AA. EUTYCHIANO P.P. POST ALIA: Addictos supplicio et pro criminum immanitate damnatos nulli clericorum vel monachorum, eorum etiam, quos synoditas vocant, per vim adque usurpationem vindicare liceat ac tenere. Quibus in causa criminali humanitatis consideratione, si tempora suffragantur, interponendae provocationis copiam non negamus, ut ibi diligentius examinetur, ubi contra hominis salutem vel errore vel gratia cognitoris obpressa putatur esse iustitia: ea condicione, ut, sive pro consule, comes Orientis, praefectus Augustalis, vicarii fuerint cognitores, non tam ad clementiam nostram quam ad amplissimas potestates sciant esse referendum. Eorum enim de his plenum volumus esse iudicium, qui, si ita res est et crimen exegerit, rectius possint punire damnatos. 1. Reos etiam tempore provocationis emenso ad locum poenae sub prosecutione pergentes nullus aut teneat aut defendat, sed sciat se cognitor XXX librarum auri multa, primates officii capitali esse sententia feriendos, nisi usurpatio ista aut protinus vindicetur aut, si tanta clericorum ac monachorum audacia est, ut bellum potius quam iudicium futurum esse existimetur, ad clementiam nostram commissa referantur, ut nostro mox severior ultio procedat arbitrio. 2. Ad episcoporum sane culpam ut cetera redundabit, si quid forte in ea parte regionis, in qua ipsi populo Christianae religionis doctrinae insinuatione moderantur, ex his quae fieri hac lege prohibemus a monachis perpetratum esse cognoverint nec vindicaverint. Ex quorum numero rectius, si quos forte sibi deesse arbitrantur, clericos ordinabunt. ET CETERA DAT. VI KAL. AUG. MNYZO HONORIO A. IIII ET EUTYCHIANO CONSS. a. 398 Summ. Ant. xui superiori similis sed hoc plus additum habet ut si uiolentiam contra iustitiam iudex ingesserit episcoalis operetur defensio. iterum iubetur si tempus admittit a iudice prouocare quodsi forte aut monachorum aut clericorum frequens molestia fuerit aut ad praefectos aut ad magistratus referri iubet etiam appellationis transacto tempore ad poenalem locum referri et si quid a clericis uel a monachis committitur poena episcoporum maneat ad u.ubi contra ... S2: contraria titulo x const. 1 ad u.ex quorum numero S2: nota de monachis</p>	
<p>C. 1.4.6 De episcopali audientia et de diversis capitulis, quae ad ius curamque et reverentiam pontificalem pertinent IMPP. ARCADIUS ET HONORIUS AA. EUTYCHIANO P.P. Addictos supplicio et pro criminum immanitate damnatos nulli clericorum vel monachorum, eorum etiam, quos synoditas vocant, per vim atque usurpationem vindicare liceat ac tenere, sed reos ad locum poenae sub prosecutione pergentes nullus teneat aut defendat. 1. Sed sciat se cognitor triginta librarum auri multa, primates officii capitali esse sententia feriendos, nisi usurpatio ista aut protinus vindicetur aut, si tanta clericorum aut monachorum audacia est, ut bellum potius quam iudicium futurum esse existimetur, ad clementiam nostram commissa referantur, ut nostro arbitrio mox severior ultio procedat. 2. Ad episcoporum sane culpam ut cetera redundabit, si quid forte in ea parte regionis, in qua ipsi populos christianae religionis doctrinae insinuatione moderantur, ex his, quae fieri hac lege prohibuimus a monachis perpetratum esse cognoverint nec vindicaverint. 3. Quibus in causa criminali humanitatis consideratione, si tempora suffragantur, interponendae provocationis copiam non negamus. D. VI K. AUG. MNIZO HONORIO A. IIII ET EUTYCHIANO CONSS.</p>	<p>C. 7.62.29 De appellationibus et consultationibus IDEM <IMPP. ARCADIUS ET HONORIUS> AA. AD EUTYCHIANUM PP. Addictos supplicio et pro criminum immanitate damnatos nulli clericorum vel monachorum, eorum etiam quos synoditas vocant, per vim atque usurpationem vindicare liceat ac tenere. 1. Quibus in causa criminali humanitatis consideratione, si tempora suffragantur, interponendae provocationis copiam non negamus, ut ibi diligentius examinetur, ubi contra hominis salutem per errorem vel gratia cognitoris oppressa putatur esse iustitia: ea condicione, ut, si proconsules vel omnes Orientis, Augustalis, vicarii fuerint cognitores, non tam ad clementiam nostram quam ad amplissimas potestates sciant esse referendum. Eorum enim de his plenum volumus esse iudicium, qui, si ita res est et crimen exegerit, rectius possint punire damnatos. D. VI K. AUG. MNIZO HONORIO A. IIII ET EUTYCHIANO CONSS.</p>

<p>CTh. 9.42.1 De bonis proscibitorum seu damnatorum IMP. CONSTANTINUS A. PETRONIO PROBIANO Res uxoris, quae vel successione qualibet vel emptione vel etiam largitione viri in eam ante reatum iure pervenerant, damnato marito, inlibatas esse praecipio nec alieni criminis infortunio stringi uxorem, cum paternis maternisve ac propriis frui eam integro legum statu religiosum sit. Et donatio maritalis ante tempus criminis ac reatus conlata in uxorem, quia pudicitiae praemio cessit, observanda est, tamquam si maritum eius natura, non poena subduxerit; capacitatis privilegio videlicet et modo inspecto, ut consideretur, quid capere potuit. 1. Si quid etiam in emancipatos liberos ante tempus criminis ac reatus patrem contulisse claruerit, integrum isdem et citra inquietudinem reservetur. 2. Quod vero nec uxor nec emancipati liberi potuerint vindicare, captum et incorporatum ita ad me referri specialiter censeo, ut illud quoque addatur, utrum filios habeat qui damnatus est, simulque adiciatur, utrum iidem apud se ex causa donationis aliquid vindicarint. 3. Sed in his, qui fiscalibus actibus nexi sunt et pro ratiociniis proscibuntur et condemnantur, placuit, si quid proprium uxor habuit vel a marito datum, in quantum capere potuit, ante initum actum, ex quo origo fraudis ac vitii in iudicium deducta est, si quid deinde in emancipatos filios donatione conlatum, antequam orto nexu suffugium potius quam munificentia frusque temptetur intemeratum aput accipientium iura persistere; nec quicquam fisco in qualibet causa teneatur obnoxium, nisi quod in dominio proprio, cum obligari ortus est, habuit vel quod agens tam suo quam uxoris vel filiorum vel cuiuscumque praeterea nomine conparavit. 4. Exceptis dumtaxat Caesarianis, qui ab omni iuris beneficio excluduntur, nisi probata a me purgataque ratiocinia fuerint, ut quod innoxie habuerint transmittendi copiam habeant. DAT. III KAL. MART. SERDICAЕ CRISPO II ET CONSTANTINO II CC. CONSS. a.321 Summ. Ant. : ona proscibitorum non omnia distrai sed excipi quae absque donationis conlationem ante tem pus criminis in uxorem factam uel in filiis emancipatis conlatam esse manifestatur alio autem capite praecipit de his qui fisci actibus gerunt ut uxor donatione in se facta inlibata teneat cum dote ante initium actionis simili modo in filiis emancipatis facta donatio post uero tempus que ptum actionis fisco sociari sed caesareanis hoc beneficium denegatur</p>	<p>C. 5.16.24 De donationibus inter virum et uxorem et a parentibus in liberos factis et de ratihabitione IMP. CONSTANTINUS A. PETRONIO PROBIANO Res uxoris, quae vel successione qualibet vel emptione vel etiam largitione viri in eam ante reatum iure pervenerant, damnato ac mortuo ex poena marito vel in servilem condicionem ex poenae qualitate deducto, illibatas esse praecipio nec alieni criminis infortunio stringi uxorem, cum paternis maternisve ac propriis frui eam integro legum statu religiosum sit. 1. Et donatio maritalis ante tempus criminis ac reatus collata in uxorem, quia pudicitiae praemio cessit, observanda est, tamquam si maritum eius natura, non poena subduxerit. 2. Sin autem aqua et igni interdictum erit vel deportatio illata, non tamen mors ex poena subsequuta, donationes a viro in uxorem collatae adhuc in pendenti maneant, quia nec matrimonium huiusmodi casibus dissolvitur, ita ut, si usque ad vitae suae tempus maritus eas non revocaverit, ex morte eius confirmantur: fisco nostro ad easdem res nullam in posterum communionem habituro. D. III K. MART. SERDICAЕ CRISPO II ET CONSTANTINO II CC. CONSS</p>
	<p>C. 9.49.9 De bonis proscibitorum seu damnatorum IMPP. ARCADIUS ET HONORIUS AA. CAESARIO PP. Si quis posthac stilum, quod absit, proscibitionis exceperit, uxor res proprias ex quocumque titulo sibi quaesitas veluti manu iniecta mox vindicet aut certe quoquo modo occupatas statim recipiat. dos etiam, non quae aliquotiens inaniter dotium instrumentorum tenore conscribitur, sed quam se corporaliter tradidisse docuerit, repraesentetur. Ea etiam, quae ab innoxio adhuc marito ante nuptias titulo donationis acceperit, vel durante matrimonio largitione viri ad eam ante proscibitionem pervenerint, apud eam firmiter permaneant. 1. Si quid etiam in emancipatos liberos ante tempus criminis ac reatus patrem contulisse claruerit, integrum isdem citra inquietudinem reservetur. Quod vero nec uxor nec emancipati liberi potuerint vindicare, captum a publicis personis ita ad me referri specialiter censeo, ut illud quoque addatur, utrum filios habeat qui damnatus est, simulque adiciatur, utrum idem apud se ex causa donationis aliquid vindicaverint. 2. Sed in his, qui fiscalibus actibus nexi sunt et pro ratiociniis proscibuntur et condemnantur, placuit, si quid proprium uxor habuit vel a marito datum ante initium actum, ex quo origo fraudis ac vitii in iudicium deducta est, si quid deinde in emancipatos filios donatione collatum est, antequam crimen oriatur, intemeratum apud accipientium iura persistere: nec quicquam fisco in qualibet causa teneatur obnoxium, nisi quod in dominio proprio cum obligari ortus est habuit vel quod agens tam suo quam uxoris vel filiorum vel cuiuscumque praeterea nomine comparavit. 3. Exceptis dumtaxat Caesarianis, id est catholicianis, qui ab omni iuris beneficio excluduntur, nisi probata a me purgataque ratiocinia fuerint, ut, quod innoxie habuerint, transmittendi copiam habeant. D. III NON. AUG. CONSTANTINOPOLI ARCADIO IIII ET HONORIO III AA. CONSS.</p>

C. 9.49.9 utilizza anche CTh. 9.42.15

<p>CTh. 10.1.15 De iure fisci IMPP. ARCADIUS ET HONORIUS AA. AD PAULUM COMITEM DOMORUM. Si qua usquam loca ad sacrum dominium pertinentia cuiuslibet temeritas occupavit, secundum veteris census fidem in sua iura retrahentur. Rescribta igitur obreptionibus inpetrata cum praescriptione longi temporis et novi census praeiudicio submovebit auctoritas tua atque ita omnia suo corpori quae sunt avulsa restituet. Neque enim aut precatio colorata aut incubatio diuturna aut novella professio proprietatis nostrae privilegium abolere potuerunt. DAT. V KAL. APRIL. CONSTANTINOPOLI ARCADIO IIII ET HONORIO III AA. CONSS. a. 396 Summ. Ant. xu omnia praedia iuris domus priuatae quaecumque aut per subreptionem aut per incubationem aut per praescriptionem temporis ablata sunt ablata praescriptione fisci dominio uindicato reuocari</p>	
<p>C. 7.38.3 Ne rei dominicae vel templorum vindicatio temporis exceptione submoveatur IMPP. ARCADIUS ET HONORIUS AA. AD PAULUM COMITEM DOMORUM. Si qua usquam loca ad sacrum dominium pertinentia cuiuslibet temeritas occupavit, secundum veteris census fidem in sua iura retrahentur. 1. Rescripta igitur obreptionibus impetrata cum praescriptione longi temporis et novi census praeiudicio submovebit auctoritas tua, atque ita omnia suo corpori quae sunt avulsa restituet. Neque enim incubatio diuturna aut novella professio proprietatis nostrae privilegium abolere poterit. DAT. V KAL. APRIL. CONSTANTINOPOLI ARCADIO IIII ET HONORIO III AA. CONSS.</p>	<p>C. 11.67.2 De fundis et saltibus rei dominicae IMPPP. THEODOSIUS ARCADIUS ET HONORIUS AAA. AD PAULUM COMITEM DOMORUM Si qua loca ad sacrum dominium pertinentia cuiuslibet temeritas occupavit, secundum veteris census fidem in sua iura retrahantur: rescriptis per obreptionem impetratis et praescriptione longi temporis et novi census praeiudicio in hac causa submovendis. 1. Neque enim aut precatio colorata aut incubatio diuturna aut novella professio proprietatis nostrae privilegium abolere potuerunt.. D. V K. APRIL. CONSTANTINOPOLI ARCADIO IIII ET HONORIO III AA. CONSS.</p>

<p>CTh. 10.4.1 De actoribus et procuratoribus et conductoribus rei privatae IMP. CONSTANTINUS A. AD PHILIPPUM VICARIUM URBIS. Si quis ab actore rerum privatarum nostrarum sive a procuratore fuerit vexatus, super eius calumniis vel depraedationibus deferre querimoniam non dubitet. Quae res cum fuerit comprobata, sancimus, ut idem, qui contra provincialem quicumque moliri fuerit ausus, publice concremetur, quoniam gravior poena constituenda est in hos, qui nostri iuris sunt et nostra debent custodire mandata. DAT. III NON. MAR. HERACLEAE CONSTANTINO A. III. ET LICINIO III. CONSS. a. 313 = Brev. 10.3.1 int. Quicumque ab actore dominico vel a procuratore fuerit alicuius iniuriae improbitate vexatus, de eorum calumniis vel depraedationibus ad principem convolare debet. Quae res si potuerit adprobari, eos, qui circa provinciales talia facere ausi sunt, placuit incendio concremari, quia graviores poenas principes constitui voluerunt in eos, qui sui iuris sunt et sua debent custodire mandata. Summ. Ant. i praecipit uexatos iuris privati quosdam a procuratore privatarum debere sine metu querellam deponere</p>	
<p>C. 3.26.9 Ubi causae fiscales vel divinae domus hominumque eius agantur IMPP. VALENTINIANUS ET VALENS AD PHILIPPUM VICARIUM Universi fiduciam gerant, ut, cum quis eorum ab actore rerum privatarum nostrarum sive a procuratore fuerit vexatus iniuriis, super eius contumeliis vel depraedationibus deferre querimoniam sinceritati tuae vel rectori provinciae non dubitet et ad publicae sententiam vindictae sine aliqua trepidatione convolare. Quae res cum fuerit certis probationibus declarata, sancimus et edicimus, ut, si in provincialem hanc audaciam quisquam moliri fuerit ausus, publice vivus concremetur. D. III NON. IUL. HERACLIAE VALENTINIANO ET VALENTE AA. CONSS.</p>	<p>11.72.1 De conductoribus et procuratoribus sive actoribus praediorum fiscalium et domus Augustae IMPP. THEODOSIUS ET VALENTINIANUS AA. BASSO PP. Conductores hominesve augustissimae domus nostrae, quotiens de causa ad domum regiam pertinente aliquid quaestionis emerit, non aliter quam ex legum ordine, quibus similiter omne hominum genus tenetur, vel excipiant vel inferant actiones: nec aliorum litigatorum negotio intercedant nec sententiam iudicantium aut illicito patrocinii sui fomite iura conturbent, nullive executionis suae turbulentum ministerium audeant commodare: non privatis se negotiis, non publicis misceant: nec quiescentem domum delatio ulla sollicitet, ne eos inconsultae pertinaciae sero paeniteat. Gravior enim poena constituenda est in hos, qui nostri iuris sunt et nostra debent custodire mandata. D. PRID. NON. MART. RAVENNAE THEODOSIO XII ET VALENTINIANO II AA. CONSS.</p>

C. 11.72.1 utilizza anche CTh. 10.26.1

<p>CTh. 10.10.30 De petitionibus et ultro datis et delatoribus IDEM < IMPP. HONORIUS ET THEODOSIUS > AA. ET CONSTANTIUS A. PALLADIO P.P. POST ALIA: Caduca mortuorum bona tunc ad competitores iubemus ex nostra largitate transferri, si nullum ex qualibet sanguinis linea vel iuris titulo legitimum reliquerit intestatus heredem. Eorum vero patrimonia mortuorum, qui vitae suae tempore diversis conscientiam suam dicuntur polluisse criminibus, competi nequaquam debere censemus, nisi quos publica accusatione constiterit fuisse convictos, dummodo impetrationis huiusce rescriptum non prius liceat allegari, quam delator palatino fuerit adsignatus officio nulli penitus satisfactioni credendus. In quem, si concessa titubaverint, calumniae poena referatur, quamvis hoc ipsum, quod voluit esse delator, poenae iam sit ex iure mancipium. 1.Ubi tamen impetratae competitionis auctoritas possessorem convenerit, sicut iam generali lege decretum est per hunc unum annum conveniendi ad inlustre iudicium intemeratis facultatibus praestamus indutias, ut cognitione suscepta substantiam sui iuris alleget. Qui si per anni metas dissimulatis his suo vitio, non fortunae casibus aut adversantis fraude, defuerit, in se videbitur tulisse sententiam. ET CETERA. DAT. VIII ID. IUL. RAVENNAE EUSTATHIO ET AGRICOLA CONSS. Summ. Ant. xxiiii proibet haec lex bona defunctorum dari competitoribus qui consanguineum relinquunt ex quacumque linea intestatorum subiungit alium caput quodsi dicatur turpis uitae esse et non doceatur ipsius res non debere concedi ipsumque delatorem iubet non fideiussori dari sed a palatinis custodiri haec in fine similis vi et xx</p>	
<p>C. 10.1.10 De iure fisci IDEM <IMPP. HONORIUS ET THEODOSIUS> AA. PALLADIO PP. atrimonia mortuorum, qui vitae suae tempore diversis conscientiam suam dicuntur polluisse criminibus, fisci rationibus nequaquam competere vel ab eo alienari censemus, nisi post publicam accusationem eos constiterit fuisse convictos. D. VIII ID. IUL. RAVENNAE EUSTATHIO ET AGRICOLA CONSS.</p>	<p>C. 10.10.4 De bonis vacantibus et de incorporatione IMPP. HONORIUS ET THEODOSIUS AA. PALLADIO PP. Vacantia mortuorum bona tunc ad fiscum iubemus transferri, si nullum ex qualibet sanguinis linea vel iuris titulo legitimum reliquerit intestatus heredem. D. VIII ID. IUL. RAVENNAE EUSTATHIO ET AGRICOLA CONSS.</p>

<p>CTh. 11.1.33 De annona et tributis IMP. THEODOSIUS A. ISIDORO P.P. ILLYRICI. Id ab unaquaque provincia censuimus expetendum, quod ab isdem nuper esse promissum tua sublimitas indicavit. Ut vero nullus de cetero ad possessiones eorum, quod maxime reformidant, inspector accedat, Macedonum reliqui exemplum secuti mediae quantitatis, ut obtulisse noscuntur, tributa suscipiant. Sed Achivi, qui protestati sunt nihil a se ultra tertiam partem posse conferri, illud exsolvant, ad quod se indubitanter fore idoneos pollicentur. Quae dispositio in perpetuum observanda initio indictionis octavae congruum sumere debebit exordium. Sacrosancta Thessalonicensis ecclesia civitatis excepta, ita tamen, ut aperte sciat, propriae tantummodo capitationis modum beneficio mei numinis sublevandum nec externorum gravamine tributorum rem publicam ecclesiastici nominis Abusione laedendam. DAT. VI ID. OCTOB. CONSTANTINOPOLI VICTORE V. C. CONS. a. 424</p>	
<p>C. 1.2.8 De sacrosanctis ecclesiis et de rebus et privilegiis earum IMP. THEODOSIUS A. ISIDORO PP. ILLYRICI Sacrosancta Thessalonicensis ecclesia civitatis aperte sciat propriae tantummodo capitationis modum beneficio mei numinis sublevandum nec externorum gravamine tributorum rem publicam ecclesiastici nominis abusione laedendam. D. VI ID. OCT. CONSTANTINOPOLI VICTORE CONS. a. 424</p>	<p>C. 10. 16.12 De annona et tributis IMP. THEODOSIUS A. ISIDORO PP. ILLYRICI Id ab unaquaque provincia censuimus expetendum, quod ab isdem nuper esse promissum tua sublimitas indicavit. 1. Ut nullus vero de cetero ad possessiones eorum (quod maxime formidant) inspector accedat, Macedonum reliqui exemplum secuti mediae quantitatis, ut obtulisse noscuntur, tributa suscipiant. 2. Sed Achivi, qui protestati sunt nihil a se ultra tertiam partem posse conferri, illud exsolvant, ad quod se indubitanter fore idoneos pollicentur. 3. Quae dispositio in perpetuum observabitur: sacrosancta Thessalonicensis ecclesia civitatis excepta, ita tamen, ut aperte sciat propriae tantummodo capitationis modum beneficio mei numinis sublevandum, nec externorum gravamine tributorum rem publicam ecclesiastici nominis abusione laedendam. D. VI ID. OCT. CONSTANTINOPOLI VICTORE VC. CONS. a. 424</p>

<p>CTh. 11.30.57 De appellationibus et poenis earum et consultationibus IDEM < IMPP. ARCADIUS ET HONORIUS > AA. AD EUTYCHIANUM P.P. POST ALIA: Addictos supplicio et pro criminum immanitate damnatos nulli clericorum vel monachorum, eorum etiam quos synoditas vocant, per vim atque usurpationem vindicare liceat ac tenere. Quibus in causa criminali humanitatis consideratione, si tempora suffragantur, interponendae provocationis copiam non negamus, ut ibi diligentius examinetur, ubi contra hominis salutem vel errore vel gratia cognitoris obpressa putatur esse iustitia; ea condicione, ut sive pro consule, comes Orientis, Augustalis, vicarii fuerint cognitores, non tam ad clementiam nostram quam ad amplissimas potestates sciant esse referendum. Eorum enim de his plenum volumus esse iudicium, qui, si ita res est et crimen exegerit, rectius possint punire damnatos. ET CETERA. DAT. VI KAL. AUG. MNIZO HONORIO A. IIII ET EUTYCHIANO CONSS. Summ. Ant. luui iubet reos pro criminis qualitate damnatos nulli clericorum licere defendere quodsi temporis est appellare debere</p>	
<p>C. 1.4.6 De episcopali audientia et de diversis capitulis, quae ad ius curamque et reverentiam pontificalem pertinent. IDEM <IMPP. ARCADIUS ET HONORIUS> AA. RUFINO PP. Addictos supplicio et pro criminum immanitate damnatos nulli clericorum vel monachorum, eorum etiam, quos synoditas vocant, per vim atque usurpationem vindicare liceat ac tenere, sed reos ad locum poenae sub prosecutione pergentes nullus teneat aut defendat. 1. Sed sciat se cognitor triginta librarum auri multa, primates officii capitali esse sententia feriendos, nisi usurpatio ista aut protinus vindicetur aut, si tanta clericorum aut monachorum audacia est, ut bellum potius quam iudicium futurum esse existimetur, ad clementiam nostram commissa referantur, ut nostro arbitrio mox severior ultio procedat. 2. Ad episcoporum sane culpam ut cetera redundabit, si quid forte in ea parte regionis, in qua ipsi populos christianae religionis doctrinae insinuatione moderantur, ex his, quae fieri hac lege prohibuimus a monachis perpetratum esse cognoverint nec vindicaverint. 3. Quibus in causa criminali humanitatis consideratione, si tempora suffragantur, interponendae provocationis copiam non negamus. D. VI K. AUG. MNIZO HONORIO A. IIII ET EUTYCHIANO CONSS.</p>	<p>C. 7.62.29 De appellationibus et consultationibus IDEM <IMPP. ARCADIUS ET HONORIUS> AA. AD EUTYCHIANUM PP. Addictos supplicio et pro criminum immanitate damnatos nulli clericorum vel monachorum, eorum etiam quos synoditas vocant, per vim atque usurpationem vindicare liceat ac tenere. 1. Quibus in causa criminali humanitatis consideratione, si tempora suffragantur, interponendae provocationis copiam non negamus, ut ibi diligentius examinetur, ubi contra hominis salutem per errorem vel gratia cognitoris oppressa putatur esse iustitia: ea condicione, ut, si proconsules vel omnes Orientis, Augustalis, vicarii fuerint cognitores, non tam ad clementiam nostram quam ad amplissimas potestates sciant esse referendum. Eorum enim de his plenum volumus esse iudicium, qui, si ita res est et crimen exegerit, rectius possint punire damnatos. D. VI K. AUG. MNIZO HONORIO A. IIII ET EUTYCHIANO CONSS.</p>

Iungenda C. 1.4.7

<p>CTh. 11.30.58 De appellationibus et poenis earum et consultationibus IDEM < IMPP. ARCADIUS ET HONORIUS > AA. THEODORO P.P. Multorum querellis excitati hac lege sancimus, ut, si quis provocatione interposita suspecti iudicis velit vitare sententiam, in hac voce liberam habeat potestatem nec timeat contumeliam iudiciorum, cum et ab ipsa iniuria possit facile provocare, maxime cum a solis tantum praefectis non sine dispendio causae provocare permissum sit. Sciant igitur cuncti sibi ab iniuriis et suspectis iudicibus et a capitali supplicio ac fortunarum dispendio provocationem esse concessam. 1.Quod si quis posthac iudicum appellatione emissa libellos quoque oblatos audire noluerit, viginti librarum auri dispendio multabitur; officium vero eius nisi huic pertinaciter restiterit atque actis ita contradixerit et, quid iure sit constitutum, ostenderit, viginti quinque libras auri largitionibus nostris inferre cogetur. DAT. VII ID. IUN. MEDIOLANO THEODORO V. C. CONS. Summ. Ant. luyii licet a suspecto iudice appellare a praefectis uero sine dispendium nemo appellare poterit</p>	
<p>C. 7.62.21 De appellationibus et consultationibus Quoniam iudices ordinarii provocationes aestimant respuendas, placet, ut, si quis appellationem suscipere recusaverit, quae non contra executionem, sed adversus sententiam iurgium terminantem fuerit interposita, triginta auri pondo cogatur largitionibus nostris inferre: triginta alia officio eius itidem soluturo, nisi ei pertinaciter restiterit atque actis contradixerit et, quid iure sit constitutum, ostenderit. D. VIII K. AUG. MESSADENSI. PP. CAPUAE ARBITIONE ET LOLLIANO CONSS.</p>	<p>C. 7.62.30 De appellationibus et consultationibus IDEM <IMPP. ARCADIUS ET HONORIUS> AA. THEODORO PP. Si quis provocatione interposita suspecti iudicis velit prolatam evitare sententiam, in hac voce liberam habeat potestatem nec timeat contumeliam iudiciorum, cum et ab ipsa iniuria possit facile provocare, maxime cum a solo tantum praefecto praetorio non sine dispendio causae provocare permissum sit. Sciant igitur cuncti sibi ab iniuriis et suspectis iudicibus et in capitali supplicio ac fortunarum dispendio provocationem esse concessam. D. VII ID. IAN. MEDIOLANI THEODORO CONS.</p>

Nb. L'indicazione di C. 7.62.21 sembra frutto di un errore: nell'ed. del C. è indicata solo CTh. 11.30.25

<p>CTh. 12.1.137 De decurionibus IDEM <IMPPP. THEODOSIUS, ARCADIUS ET HONORIUS> AAA. RUFINO P.P. Omnes, qui municipibus genere aut actu tenentur obnoxii, a militia vel a quibuslibet retrahi mandamus officii, nec rescripta aut adnotationes ad munerum fugam prodesse permittimus. Incolas etiam et vacantes, qui tamen idonei sunt, iubemus adstringi. I. Nullus sane solis materni sanguinis vinculis inligetur, quia mulierum infirmitas numquam huiusmodi functionibus reddit obnoxios, a quibus ipsa habeatur immunis. DAT. V ID. AUG. CONSTANTINOPOLI THEODOSIO A. III ET ABUNDANTIO CONSS. a.393 Summ- Ant. cxxxiiii similis cxxxu in hac hoc plus habet ut incolae uel uacantes ad munera constringantur ex materno uero latere ad curiam pertinentem ad curiam non debere constringi</p>	
<p>C. 10.32.43 De decurionibus et filiis eorum et qui decuriones habentur quibus modis a fortuna curiae liberentur IDEM <IMPPP. THEODOSIUS ARCADIUS ET HONORIUS> AAA. RUFINO PP. Omnes, qui curiali obstricti sanguine diversis se officiorum privilegiis et actuum praeiudiciis adgregarunt, reddendos muniis esse non ambiges. sed nec rescripta aut adnotationes ad munerum fugam prodesse permittimus. D. PRID. ID. APRIL. CONSTANTINOPOLI THEODOSIO A. III AT ABUNDANTIO CONSS.</p>	<p>C. 10.32.44 De decurionibus et filiis eorum et qui decuriones habentur quibus modis a fortuna curiae liberentur IDEM <IMPPP. THEODOSIUS ARCADIUS ET HONORIUS> AAA. RUFINO PP. Nullus solius materni sanguinis vinculis illigetur, quia mulierum infirmitas numquam huiusmodi functionibus reddit obnoxios, a quibus ipsa habeatur immunis. D. V ID. AUG. CONSTANTINOPOLI THEODOSIO A. III ET ABUNDANTIO CONSS.</p>

Nb. Le due costituzioni del C. sono consecutive

<p>CTh. 12.6.32 De susceptoribus, praepositis et arcariis IMPP. THEODOSIUS ET VALENTINIANUS AA. VOLUSIANO P.P. POST ALIA: Aurum sive argentum quodcumque a possessore confertur, arcarius vel susceptor accipiat, ita ut provinciae moderator eiusque officium ad crimen suum noverit pertinere, si possessoribus ullum fuerit ex aliqua ponderum iniquitate inlatum dispendium. 1. Possessori sane securitatem sub designatione titulorum arcarius vel susceptor emittat et quidquid ex prouinciis ad nostrum dirigetur aerarium, id non solum ad inlustres viros aerarii nostri comites, sed etiam ad eminentiam tuam pari relatione deferatur. 2. Contra haec nostra si quicquam vetito ausu palatinus audebit, licebit provinciae moderatori eundem correptum ad sublimitatis tuae iudicium sub prosecutione dirigere, licebit provinciali, etsi probatur obnoxius, palatini contra vetitum exactionem sibi vindicantis temeritatem legitime repellere. Quam si provincialis pulsare nequiverit et delata ad inlustres viros aerarii comites querimonia impediende palatino officio non meruerit ultionem, tunc demum licebit magnificentiae tuae possessorum querellas et probata aput se dispendia vindicare. DAT. III KAL. MART. RAVENNAE POST CONS. FELICIS ET TAURI VV. CC. a.429 <i>Summ. Ant.</i> de prouinciis aurum exactum arkariis debere tradi sic tamen ut possessoribus non fiat inlationis dispendium sane ut arkarius designet ex quibus titulis aurum suscepit inlatum praecipit ut quidquid ex prouincia dirigetur tam praefecto quam etiam comitibus aerario sub relatione iubetque palatinum ut si excesserit in iudicem prouincia praefectus dirigatur uerum etiam prouinciali si palatinus molestiam inpinxerit et ulcisci despexerit</p>	
<p>C. 10.72.15 De susceptoribus praepositis et arcariis IMPP. THEODOSIUS ET VALENTINIANUS AA. VOLUSIANO PP. Aurum sive argentum quodcumque a possessore confertur, arcarius vel susceptor accipiat, ita ut provinciae moderator eiusque officium ad crimen suum noverit pertinere, si possessoribus ullum fuerit ex aliqua ponderum iniquitate illatum dispendium. 1. Et quidquid ex prouinciis ad nostrum dirigetur aerarium, id ad illustres viros aerarii nostri comites ralisatione deferatur. D. III K. MART. RAVENNAE POST CONSULATUM FELICIS ET TAURI VV. CC. a. 429</p>	<p>C. 12.60.5 De exsecutoribus et exactoribus IMPP. THEODOSIUS ET VALENTINIANUS AA. VOLUSIANO PP. Contra nostra praecepta si quisquam vetito ausu exsecutor audebit, licebit provinciae moderatori eundem correptum ad sublimitatis tuae iudicium sub prosecutione dirigere, licebit provinciali, etsi probatur obnoxius, exsecutoris contra vetitum exactionem sibi vindicantis temeritatem legitime repellere. D. III K. MART. RAVENNAE POST CONS. FELICIS ET TAURI VV. CC. a.429</p>

<p>CTh. 12.9.3 De his, quae ex publica conlatione inlata sunt, non usurpandis DAT. XVI KAL. IUN. MEDIOLANO THEODORO CONS. IMPP. ARCADIUS ET HONORIUS AA. MESSALAE P.P. POST ALIA: Sciant iudices nihil sibi ex privatae rei canone vel eo, quod ex isdem titulis exegerint, ad necessitates alias transferre licere, nisi malunt gravissima severitate suam licentiam coherceri. DAT. XVI KAL. IUN. MEDIOLANO THEODORO CONS. a.399 <i>Summ. Ant.</i> iudices non habere licentiam in poecuniis rei priuatae exactis</p>	
<p>C. 10.75.3 De his quae ex publica collatione illata sunt non usurpandis IMPP. ARCADIUS ET HONORIUS AA. MESSALAE PP. Sciant iudices nihil sibi ex privatae rei canone vel ex eo, quod ex isdem titulis exegerint, ad necessitates alias transferre licere, nisi malunt gravissima severitate suam licentiam coherceri. D. XVI K. IUN. MEDIOLANI THEODORO CONS. a. 399</p>	<p>C. 11.65.5 De collatione fundorum patrimonialium et emphyteuticorum IMPP. ARCADIUS ET HONORIUS AA. MESSALAE PP. Per omnes provincias patrimonialium fundorum ab ordinariis iudicibus canon exigatur, et quidquid exactum fuerit, dirigatur. 1. Sciant vero memorati iudices nihil sibi ex privatae rei canone vel ex eo, quod ex isdem titulis contigerit, ad necessitates alias transferendum, nisi malint gravissima severitate eorum licentiam coherceri. DAT. XVI KAL. IUN. MEDIOLANO THEODORO CONS. a.399</p>
<p>CTh. 13.1.5 De lustrali conlatione IMPP. VALENTINIANUS ET VALENS AA. SECUNDO P.P. Negotiatores, si qui ad domum nostram pertinent, si modo mercandi videantur exercere sollertiam et Christianos, quibus verus est cultus, adiuvare pauperes et positos in necessitatibus volunt, potiorum quoque homines vel potiores ipsos, si tamen his mercandi cura est, ad necessitatem pensitationis adhibeas, praesertim cum potiorum quisque aut miscere se negotiationi non debeat aut pensitationem debeat, quod honestas postulat, primus agnoscere. DAT. XV KAL. MAI. CONSTANTINOPOLI DIVO IOVIANO ET VARRONIANO CONSS. a.364 <i>Summ. Ant.</i> u mercatores domus regiae uel xpistianos ueros aduari debere exceptis potioribus aut eorum hominibus</p>	
<p>C. 1.4.1 De episcopali audientia et de diversis capitulis, quae ad ius curamque et reverentiam pontificalem pertinent. IMPP. VALENTINIANUS ET VALENS AA. AD IULIANUM COMITEM ORIENTIS Negotiatores, si qui ad domum nostram pertinent, ne commodum mercandi videantur excedere, christianos, quibus verus cultus est, adiuvare pauperes et positos in necessitate provideant. D. XV K. MAI. CONSTANTINOPOLI DIVO IOVIANO ET VARRONIANO CONSS. a. 364</p>	<p>C. 4.63.1 De commerciis et mercatoribus IMPP. VALENTINIANUS ET VALENS AA. AD IULIANUM COMITEM ORIENTIS Negotiatores, si qui ad domum nostram pertinent, potiorum quoque homines necessitatem debitam pensionum, ut honestas postulat, agnoscere moneantur, ut per cunctos, qui emolumenta negotiationibus captant, tolerabiles fiant agnoscendae devotionis effectus. D. XV K. MAI. CONSTANTINOPOLI DIVO IOVIANO ET VARRONIANO CONSS. a.364</p>

<p>CTh. 13.5.32 De naviculariis IMPP. HONORIUS ET THEODOSIUS AA. ANTHEMIO P.P. Cum nauarchorum coetus circiter provincias Orientis inopia navium titubaret et investigandae classis optentu insularum secessus obiret et navigandi opportunitate transacta iudiciorum indignatio sine transvectionis expectaretur effectu, merito celsitudo tua praefecto Augustali et insularum praeside conventis Alexandrinae et Carpathiae classis summates et nonnullos alios naucleros eo professionis adduxit, ut onus frumentarii commeatus, qui per Orientales nauarchos ex Alexandrinae civitatis conditis consueverat ad sacratissimam urbem transferri, in suam fidem susceptum ad eadem augustissimae urbis horrea comportarent, solaciis pro mercedula praestitis ex tributariae pensitationis immunitate vel ex eo, quod vocatur filikon, nec non etiam aliis, quae tuae cognitionis limavit examen; ita ut, super naufragiorum, quae contigerint casibus usitato more habita quaestione, si qui calculus modiationis dicatur tempestate maris deperisse, sub tuae sedis auditione nequaquam feratur acceptus, sed haec dispendii lacuna in omne naviculariorum concilium, pro rata scilicet contingentis muneris, deferatur. Haec igitur nostra lege firmamus. DAT. XIII KAL. FEB. HONORIO VIII ET THEODOSIO III AA. CONSS. a.409 <i>Summ. Ant.</i> xxxii deminutis nauarcorum coetibus augustalem admonet per insulas naue perquirere per quas humanitatis copia dirigatur iubetque ut si aliqua naufragium pertulerit pro modiorum mensuram nauarcos ad restitutionem compelli</p>	
<p>C. 11.2.4 De naviculariis seu naucleris publicas species transportantibus IMPP. HONORIUS ET THEODOSIUS AA. ANTHEMIO PP. Cum nauarchorum coetus circiter provincias Orientis inopia navium tribuaret et investigandae classis obtentu insularum secessus obiret et navigandi opportunitate transacta iudiciorum indignatio sine transvectionis expectaretur effectu, merito celsitudo tua praefecto Augustali et insularum praeside conventis Alexandrinae et Carpathiae classis summates et nonnullos alios naucleros eo professionis adduxit, ut onus frumentarii commeatus, qui per Orientales nauarchos ex Alexandrinae civitatis conditis consueverat ad sacratissimam urbem transferri, in suam fidem susceptum ad eadem augustissimae urbis horrea comportarent, solaciis pro mercedula praestitis ex tributariae pensitationis immunitate vel ex eo, quod vocatur philikon, nec non etiam aliis, quae tuae cognitionis limavit examen. D. XIII K. FEBR. HONORIO VIII ET THEODOSIO III AA. CONSS. a. 409</p>	<p>C. 11.6.6 De naufragiis IDEM <IMPP. HONORIUS ET THEODOSIUS> AA. ANTHEMIO PP. Super naufragiorum quae contigerint casibus usitato more habita quaestione si quis calculus modiationis dicatur tempestate maris deperisse, sub tuae sedis auditione nequaquam feratur acceptus, sed haec dispendii iactura in omne naviculariorum concilium, pro rata scilicet contingentis muneris, deferatur. D. XIII K. FEBR. HONORIO VIII ET THEODOSIO III AA. CONSS.</p>

<p>CTh. 13.10.08 De censu sive adscribtione IMPPP. GRATIANUS, VALENTINIANUS ET THEODOSIUS AAA. AD POPULUM Nemo aliquid immune possideat; sit inritum, si quid domui nostrae tale concessimus; exaequationes censuum, quas consensus provinciarum, quas nostra responsa, quas censorum et peraequatorum officia, quas auctoritates denique ordinariorum et amplissimorum iudicum necessaria emendatione vel constitutione probaverant, inconcussa aeternitate permaneant. Immunitates vero specialiter datae, iugatio vel capitatio libris publicis et civitatum ac provinciarum encautariis sine aliqua probatione factae penes fruenter ereptae in functionem pristinam redeant. 1. His nostrae serenitatis edictis civitatum tabulariis erit flamma supplicium, si cuiusquam fraude ambitu potestate iniusta cuiuspiam profiteretur immunitas, ac non secundum praecedentem definitionem omnes omnino, abolita specialium immunitatum gratia, necessitas tributariae functionis firmata censorum peraequatorum provincialium iudicum peraequatione constrinxerit. DAT. III NON. MAR. MEDIOLANO MEROBAUDE II ET SATURNINO CONSS. a. 383 <i>Summ. Ant.</i> ui omnes praecipit immunitatem non habere uel diuinam domum infixam sarcina pensionis manere quietam</p>	
<p>C. 10.25.1 De immunitate nemini concedenda IMPPP. GRATIANUS VALENTINIANUS ET THEODOSIUS AAA. AD POPULUM His nostrae serenitatis edictis civitatum tabulariis erit flamma supplicium, si cuiusquam fraude ambitu potestate iniusta cuiuspiam profiteretur immunitas, ac non secundum praecedentem definitionem omnes omnino abolita specialium immunitatum gratia necessitas tributariae functionis firmata censorum peraequatorum provincialium iudicum peraequatione constrinxerit. D. III NON. MART. MEDIOLANI MEROBAUDE II ET SATURNINO CONSS. a.383</p>	<p>C. 11.48.9 De agricolis censitis vel colonis IMPPP. GRATIANUS VALENTINIANUS ET THEODOSIUS AAA. AD POPULUM Immunitates specialiter datae et iugatio et capitatio libris publicis et civitatum ac provinciarum encautariis sine aliqua probatione factae penes fruenter ereptae in functionem pristinam redeant. D. III NON. MART. MEDIOLANI MEROBAUDE II ET SATURNINO CONSS. a. 383</p>
<p>CTh. 15.3.6 De itinere muniendo IDEM <IMPP. HONORIUS ET THEODOSIUS> AA. ASCLEPIODOTO P.P. Absit, ut nos instructionem viae publicae et pontium stratarumque operam titulis magnorum principum dedicatam inter sordida munera numeremus. Igitur ad instructiones reparationesque itinerum pontiumque nullum genus hominum nulliusque dignitatis ac venerationis meritis cessare oportet. Domos etiam divinas ac venerandas ecclesias tam laudabili titulo libenter adscribimus. Quam legem cunctarum provinciarum iudicibus intimari conveniet, ut noverint, quae viis publicis antiquitas tribuenda decrevit, sine ullius vel reverentiae vel dignitatis exceptione praestanda. DAT. XV KAL. MART. CONSTANTINOPOLI ASCLEPIODOTO ET MARINIANO CONSS. a. 423</p>	
<p>C. 1.2.7 De sacrosanctis ecclesiis et de rebus et privilegiis earum IDEM <IMPP. HONORIUS ET THEODOSIUS> AA. ASCLEPIODOTO PP. Ad instructiones itinerum pontiumque etiam divinas domos et venerabiles ecclesias tam laudabili titulo libenter adscribimus, quia non est inter sordida munera numeratum. D. XV K. MART. CONSTANTINOPOLI ASCLEPIODOTO ET MARINIANO CONSS. a. 423</p>	<p>C. 11.75.4 De privilegiis domus Augustae vel rei privatae et quarum collationum excusationem habent IMPP. HONORIUS ET THEODOSIUS AA. ASCLEPIODOTO PP. Absit, ut nos instructionem viae publicae et pontium stratarumque opera titulis magnorum principum dedicata inter sordida munera numeremus. 1. Igitur ad instructiones reparationesque itinerum pontiumque nullum genus hominum nulliusque dignitatis ac venerationis meritis cessare oportet. 2. Domos etiam divinas tam laudabili titulo libenter adscribimus. D. XV K. MART. CONSTANTINOPOLI ASCLEPIODOTO ET MARINIANO CONSS. a. 423</p>

<p>CTh. 15.7.12 De scaenicis IDEM <IMPPP. THEODOSIUS, ARCADIUS ET HONORIUS> AAA. RUFINO P.P. Si qua in publicis porticibus vel in his civitatum locis, in quibus nostrae solent imagines consecrari, pictura pantomimum veste humili et rugosis sinibus agitorem aut vilem offerat histrionem, ilico revellatur, neque umquam posthac liceat in loco honesto inhonestas adnotare personas; in aditu vero circi vel in theatri proscaeniis ut conlocentur, non vetamus. 1. His illud adicimus, ut mimae et quae ludibrio corporis sui quaestum faciunt publice habitu earum virginum, quae deo dicatae sunt, non utantur, et ut nulla femina nec puer thymelici consortio inbuantur, si Christianae religionis esse cognoscitur. DAT. III KAL. IUL. HERACLEAE ARCADIO A. III ET HONORIO A. II CONSS. a. 394 <i>Summ. Ant.</i> xii picturam scenicorum deleri ubi principis constituitur</p>	
<p>C. 1.4.4 De episcopali audientia et de diversis capitulis, quae ad ius curamque et reverentiam pontificalem pertinent. IMPPP. THEODOSIUS, ARCADIUS ET HONORIUS AAA. RUFINO PP. Mimae et quae lidibrio corporis sui quaestum faciunt publice habitu earum virginum, quae deo dicatae sunt, non utantur. D. III K. IUL. HERACLEAE ARCADIO A. III ET HONORIO A. II CONSS. a. 394</p>	<p>C. 11.41.4 De spectaculis et scaenicis et lenonibus IMPPP. THEODOSIUS ARCADIUS ET HONORIUS AAA. RUFINO PP. Si qua in publicis porticibus vel in his civitatum locis, in quibus nostrae solent imagines consecrari, pictura pantomimum veste humili et rugosis sinibus agitorem aut vilem offerat histrionem, ilico revellatur neque umquam posthac liceat in loco honesto inhonestas adnotare personas. 1. In aditu vero circi vel in theatri proscaeniis ut collocentur, non vetamus. IMPPP. THEODOSIUS ARCADIUS ET HONORIUS AAA. RUFINO PP. a.394</p>

<p>CTh. 16.2.45 De episcopis, ecclesiis et clericis IDEM <IMPP. HONORIUS ET THEODOSIUS> AA. PHILIPPO P.P. ILLYRICI Omni innovatione cessante vetustatem et canones pristinos ecclesiasticos, qui nunc usque tenuerunt, per omnes Illyrici provincias servari praecipimus. Tum si quid dubietatis emerit, id oporteat non absque scientia viri reverentissimi sacrosanctae legis antistitis urbis Constantinopolitanae, quae Romae veteris praerogativa laetatur, conventui sacerdotali sanctoque iudicio reservari. DAT. PRID. ID. IUL. EUSTATHIO ET AGRICOLA CONSS. a.421 <i>Summ. Ant. xxxxu antiquitatem cum kanonibus in illiricum praecipit observari nihilque sine constantinopolitanae urbis episcopi uoluptate geri oportere</i></p>	
<p>C. 1.2.6 De sacrosanctis ecclesiis et de rebus et privilegiis earum IDEM <IMPP. HONORIUS ET THEODOSIUS> AA. PHILIPPO PP. ILLYRICI Omni innovatione cessante vetustatem et canones pristinos ecclesiasticos, qui nunc usque tenuerunt, et per omnes Illyrici provincias servari praecipimus, ut, si quid dubietatis emerit, id oporteat non absque scientia viri reverentissimi sacrosanctae legis antistitis urbis Constantinopolitanae, quae Romae veteris praerogativa laetatur, conventui sacerdotali sanctoque iudicio reservari. D. PRID. ID. IUL. EUSTATHIO ET AGRICOLA CONSS. a.421</p>	<p>C. 11.21.1 De privilegiis urbis Constantinopolitanae IMPP. HONORIUS ET THEODOSIUS AA. PHILIPPO PP. ILLYRICI. Urbs Constantinopolitana non solum iuris Italici, sed etiam ipsius Romae veteris praerogativa laetetur. D. PRID. ID. IUL. EUSTATHIO ET AGRICOLA CONSS. a.421</p>

CTh. 16.5.65 De haereticis

IMPP. THEODOSIUS ET VALENTINIANUS AA. FLORENTIO P.P.

Haereticorum ita est reprimenda insania, ut ante omnia quas ab orthodoxis abreptas tenent ubicumque ecclesias statim catholicae ecclesiae tradendas esse non ambigant, quia ferri non potest, ut, qui nec proprias habere debuerant, ab orthodoxis possessas aut conditas suaque temeritate invasas ultra detineant. 1. Dein ut, si alios sibi adiungant clericos vel, ut ipsi aestimant, sacerdotes, decem librarum auri multa per singulos ab eo, qui fecerit et qui fieri passus sit vel, si paupertatem praetendant, de communi clericorum eiusdem superstitionis corpore vel etiam donariis ipsis extorta nostro inferatur aerario. 2. Post haec, quoniam non omnes eadem austeritate plectendi sunt, Arrianis quidem, Macedonianis et Apollinarianis, quorum hoc est facinus, quod nocenti meditatione decepti credunt de veritatis fonte mendacia, intra nullam civitatem ecclesiam habere liceat; Novatianis autem et Sabbatianis omnis innovationis adimatur licentia, si quam forte temptaverint; Eunomiani vero, Valentiniani, Montanistae seu Priscillianistae, Fryges, Marcianistae, Borboriani, Messaliani, Euchitae sive Enthusiastae, Donatistae, Audiani, Hydroparastatae, Tascodrogitae, Fotiniani, Pauliani, Marcelliani et qui ad imam usque scelerum nequitiam pervenerunt Manichaei nusquam in Romano solo conveniendi orandique habeant facultatem; Manichaeis etiam de civitatibus expellendis, quoniam nihil his omnibus relinquendum loci est, in quo ipsis etiam elementis fiat iniuria. 3. Nulla his penitus praeter cohortalinam in provinciis et castrensem indulgenda militia; nullo donationis faciendae invicem, nullo testamenti aut voluntatis ultimae penitus iure concesso; cunctisque legibus, quae contra hos ceterosque, qui nostrae fidei refragantur, olim latae sunt diversisque promulgatae temporibus, semper viridi observantia valituris, sive de donationibus in haereticorum factis ecclesias, sive ex ultima voluntate rebus qualitercumque relictis, sive de privatis aedificiis, in quae domino permittente vel conivente convenerint, venerandae nobis catholicae vindicandis ecclesiae, sive de procuratore, qui hoc nesciente domino fecerit, decem librarum auri multam vel exilium, si sit ingenuus, subituro, metallum vero post verbera, si servilis condicionis sit; ita ut nec in publico convenire loco nec aedificare sibi ecclesias nec ad circumscriptionem legum quicquam meditari valeant, omni civili et militari, curiarum etiam et defensorum et iudicum sub viginti librarum auri interminatione prohibendi auxilio. Illis etiam in sua omnibus manentibus firmitate, quae de militia et donandi iure ac testamenti factione vel neganda penitus vel in certas vix concessa personas poenisque variis de diversis sunt haereticis promulgatae, ita ut nec speciale quidem beneficium adversus leges valeat impetratum. 4. Nulli haereticorum danda licentia vel ingenuos vel servos proprios, qui orthodoxorum sunt initiati mysteriis, ad suum rursus baptisma deducendi, nec vero illos, quos emerint vel qualitercumque habuerint necdum suae superstitioni coniunctos, prohibendi catholicae sequi religionem ecclesiae. Quod qui fecerit vel, cum sit ingenuus, in se fieri passus sit vel factum non detulerit, exilio ac decem librarum auri multa damnabitur, testamenti et donationis faciendae utrique deneganda licentia. 5. Quae omnia ita custodiri decernimus, ut nulli iudicum liceat delatum ad se crimen minori aut nulli coercitioni mandare, nisi ipse id pati velit, quod aliis dissimulando concesserit.

DAT. III KAL. IUN. CONSTANTINOPOLI FELICE ET TAURO CONSS. a. 428

Summ. Ant. lui speluncas quas sibi heretici faciunt orthodoxis tradend[as sed si] suas inuaserant res ca[tholici]s reuocari et si sibi alios adiunxerint cleri[cos] decem pondo auri ferien[do]s et a patiente e[st] a faciente quodsi [paupertas impedi]t eos de symbola [omnium clericorum] rationi debere infe[rri] aera[ri] modo constituens [contra] se[ctam] macedoniana[rum] ar[rianis] ut nusquam aeclesiam [eis] in aliqua ciuitate [---] nouationis et sabbatiani eunomiana[rum] montanistae ualentiniani priscillianistae fryges marcianistae borboriani uel reliquos quos haec constitutio tenet compellendos nec iuris romae iacturam beneficium habeant qui sint cristianitatis beneficii extor[re]s qui que ueneratio[nis] adorandum [cultum] supersticiosius contempserint

C. 1.5.5 De haereticis et manichaeis et samaritis

IMP. THEODOSIUS A. ET VALENTINIANUS C. FLORENTIO PP.

Ariani et macedoniani, pneumatomachi et apollinariani et novatiani sive sabbatiani, eunomiani, tetradae sive tessaescaedecatitae, valentiniani, papianistae, montanistae seu priscillianistae vel phryges vel pepuzitae, marcianistae, borboriani, messaliani, eutythitae sive entusiastae, donatistae, audiani, hydroparastatae, tascodrogitae, batrachitae, hermeiciani, photiniani, pauliani, marcelliani, ophitae, encratitae, apotactitae, saccophori et, qui ad imam usque scelerum nequitiam pervenerant, manichaei nusquam in Romano solo conveniendi orandique habeant facultatem. 1. Manichaeis etiam de civitatibus expellendis et ultimo supplicio tradendis, quoniam nihil his relinquendum loci est, in quo ipsis etiam elementis fiat iniuria, cunctisque legibus, quae contra eos ceterosque qui nostrae fidei refragantur olim latae sunt diversisque prolatae temporibus, semper viridi observantia valituris sive de donationibus in haereticorum conuenticula, quae ipsi audacter ecclesias nuncupare

C. 1.6.3 Ne sanctum baptisma iteretur

IMPP. THEODOSIUS ET VALENTINIANUS AA. FLORENTIO PP.

Nulli haereticorum danda est licentia vel ingenuos vel servos proprios, qui orthodoxorum sunt initiati mysteriis, ad suum rursus baptisma deducendi, nec vero illos, quos emerint vel qualitercumque habuerint necdum suae superstitioni coniunctos, prohibendi catholicae sequi religionem ecclesiae. 1. Quod qui fecerit vel, cum sit ingenuus, in se fieri passus sit vel factum non detulerit, exilio ac decem librarum auri multa damnabitur: testamenti et donationis faciendae utrique deneganda licentia. 2. Quae omnia ita custodiri decernimus, ut nulli iudicum liceat delatum ad se crimen minori aut nulli coercitioni mandare, nisi ipse id pati velit, quod aliis dissimulando concesserit.

D. III K. IUN. CONSTANTINOPOLI FELICE ET TAURO CONSS. a.428

conantur, factis sive ex ultima voluntate rebus qualitercumque relictis sive de privatis aedificiis, in quae domino permittente vel conivente convenerint, venerandae nobis catholicae vindicandis ecclesiae sive de procuratore, qui hoc nesciente domino fecerit, decem librarum auri multam vel exilium, si sit ingenuus, subito, metallum vero post verbera, si servilis condicionis sit. 2. Ita ut nec in publico convenire loco nec aedificare sibi quasi ecclesias nec ad circumscriptionem legum quicquam meditari valeant, omni civili et militari, curiarum etiam et defensorum et iudicium sub viginti librarum auri interminatione prohibendi auxilio. 3. Illis etiam in sua omnibus manentibus firmitate, quae de militia poenisque variis de diversis sunt haereticis promulgata, ut nec speciale quidem beneficium adversus leges valeat impetratum.

D. III K. IUN. CONSTANTINOPOLI FELICE ET TAURO CONSS. a. 428

C. 1.5.5. utilizza anche Cth. 16.5.59

<p>CTh. 16.8.19 De iudaeis, caelicolis et samaritanis IDEM <IMPP. HONORIUS ET THEODOSIUS> AA. IOVIO P.P. Caelicolarum nomen inauditum quodammodo novum crimen superstitionis vindicabit. Ii nisi intra anni terminos ad dei cultum venerationemque Christianam conversi fuerint, his legibus, quibus praecepimus haereticos adstringi, se quoque noverint adtinendos. Certum est enim, quidquid a fide Christianorum discrepat, legi Christianae esse contrarium. Quam quidam adhuc, vitae suae etiam et iuris inmemores, adtrectare ita audent, ut de Christianis quosdam foedum cogant taetrumque Iudaeorum nomen induere. Et quamvis qui haec admiserint, priscorum principum legibus iure damnati sint, non tamen paenitet saepius admonere, ne mysteriis Christianis inbuti perversitatem Iudaicam et alienam Romano imperio post Christianitatem cogantur arripere. Ac si quisquam id crediderit esse temptandum, auctores facti cum consciis ad poenam praeteritis legibus cautam praecipimus constringi, quippe cum gravius morte sit et inimitus caede, si quis ex Christiana fide incredulitate Iudaica polluat. Et idcirco iubemus, ne ecclesiis quisquam nocens vel cuiusquam abducere fideli ac devota deo praeceptione sancimus, sub hac videlicet definitione, ut, si quisquam contra hanc legem venire temptaverit, sciat, se ad maiestatis crimen esse retinendum. DAT. KAL. APRIL. RAVENNAE HONORIO VIII ET THEODOSIO III AA. CONSS. a. 409 Summ. Ant. xiiii iubet paganos intra anni spatium ad cr(istianam) gratiam debere con... sed contra eos qui ex cristianis iudeos ... s unt molatores legis huius m aie statis uiolatae eos p(er?)d(a)mn a re</p>	
<p>C. 1.9.12 De iudaeis et caelicolis IDEM <IMPP. HONORIUS ET THEODOSIUS> AA. IOVIO PP. Caelicolarum nomen inauditum quodammodo novum crimen superstitionis vindicavit. Ii, nisi ad dei cultum venerationemque Christianam conversi fuerint, his legibus, quibus praecepimus haereticos adstringi, se quoque noverint attinendos. 1. Aedificia autem eorum, quae nescio cuius dogmatis novi conventus habent, ecclesiis vindicentur. Certum est enim, quidquid a fide christianorum discrepat, legi Christianae esse contrarium. D. K. APRIL. RAVENNA HONORIO VIII ET THEODOSIO III AA. CONSS. a. 409</p>	<p>C. 1.12.2 De his qui ad ecclesias confugiunt vel ibi exclamant IMPP. HONORIUS ET THEODOSIUS AA. IOVIO PP. Fideli ac devota praeceptione sancimus nemini licere ad sacrosanctas ecclesias confugientes abducere: sub hac videlicet definitione, ut, si quisquam contra hanc legem venire temptaverit, sciat se ad maiestatis crimen esse retinendum. D. K. APRIL. RAVENNAE HONORIO VIII ET THEODOSIO III AA. CONSS. a. 409</p>